

การจำแนกคำบุพบทด้วยเกณฑ์ทางอรรถศาสตร์

สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวทางทฤษฎีต้นแบบ วิเคราะห์ความหมายของคำกริยาที่กลายเป็นคำบุพบทที่มีรูปเดียวกันได้ ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์เชิงวากยสัมพันธ์ กล่าวคือ ผู้วิจัยจะประมวลลักษณะความหมายของคำกริยาที่พบในปริบทต่างๆ ในข้อมูล มาเปรียบเทียบกับกรให้ความหมายของคำกริยาของ เชฟ (Chafe, 1970) เพื่อกำหนดลักษณะความหมายต้นแบบของหมวดคำกริยา ซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์จำแนกว่า คำเหล่านั้นในปริบทใดเป็นคำกริยา ในปริบทใดไม่ใช่คำกริยา คำอื่นๆ ที่มิได้มีความหมายของคำกริยา ก็จะถูกตรวจสอบด้วยเกณฑ์จากลักษณะความหมายของหมวดคำบุพบท เพื่อจะได้ทราบว่าคำดังกล่าว จะมีลักษณะความหมายของหมวดคำบุพบทหรือไม่ ถ้าไม่มีก็จะคัดออก ถ้ามี ก็จะพิจารณาว่าความหมายของคำนั้นครบถ้วนตามเกณฑ์ความหมายของหมวดคำบุพบทหรือไม่ หากมีลักษณะความหมายครบถ้วน ผู้วิจัยจะจัดให้คำนั้นเป็นสมาชิกต้นแบบของหมวดคำบุพบท หากมีลักษณะพร่องไปจากเกณฑ์ ผู้วิจัยก็จะจัดให้เป็นสมาชิกกรอบนอกของหมวดคำบุพบท

ในการวิเคราะห์ด้านอรรถศาสตร์ขั้นแรก ผู้วิจัยจำแนกความหมายของคำที่นำมาศึกษาเมื่อคำนั้นเป็นคำกริยา เนื่องจากหมวดคำกริยาสังเกตได้ง่ายที่สุดในปริบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประโยคที่มีคำกริยาเพียงคำเดียว ที่สำคัญคือ ความหมายของคำกริยายังปรากฏชัดเจนที่สุด เพราะคำกริยาเป็นคำหลักประเภทต้นแบบ มีความหมายเป็นเอกเทศของตนเอง และตามทฤษฎีการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ความหมายของคำกริยาที่เป็นแหล่งเดิมของคำไวยากรณ์ ยังจะมีการถ่ายทอดไปสู่คำไวยากรณ์ด้วย ในงานวิจัยนี้ คำที่จะถือว่าเป็นคำกริยา จะต้องมีความหมายหนึ่งในห้าประเภทความหมายของคำกริยา ตามที่เชฟกำหนด คำที่มีความหมายต่างจากห้าประเภทดังกล่าว จะถูกนำมาจำแนกด้วยความหมายของคำบุพบท คำที่ไม่มีความหมายของคำกริยา หรือคำบุพบท จะถือว่าไม่อยู่ในขอบเขตการวิจัยนี้

4.1 อรรถลักษณะของคำกริยา

จากการประมวลความหมายของคำกริยาในข้อมูล ที่มีการกลายเป็นคำบุพบทได้ ผู้วิจัยพบว่า คำกริยา เป็นคำที่มีความหมายบอกสภาพ หรือการกระทำของประธาน คำที่มีความหมายตามลักษณะของคำกริยาทั้งหมดมี 23 คำ ในจำนวนนี้มีคำซึ่งมีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย จำนวน 3 คำ คือ *ยัง อยู่ และ ออก* แต่ละความหมายของคำดังกล่าวสัมพันธ์กัน จึงยังนับเป็นคำกริยาคำเดียวกัน สำหรับคำกริยา *สู่* มีปรากฏในข้อมูลเพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้น จากการวิเคราะห์ความหมายของคำกริยา พบว่ามีชุดความหมายใหญ่ ๆ หรือชุดอรรถลักษณะชั้นพื้นฐาน จำนวน 3 ชุด คือ สภาพ การกระทำ และ การกระทำและกระบวนการ ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๑ อรรถลักษณะชั้นพื้นฐานของคำกริยา

4.1.1 อรรถลักษณะชั้นพื้นฐานของคำกริยา

อรรถลักษณะชั้นพื้นฐาน เกิดจากการจำแนกอรรถลักษณะของคำกริยาที่พบในข้อมูล ซึ่งพบว่าจะมีลักษณะเกาะกลุ่มกันเป็นชุด (paradigm) ที่มีความหมายเกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งในที่นี้จะเรียกว่า ชุดความหมาย คำกริยาซึ่งอยู่ในชุดความหมายเดียวกัน อาจปรากฏแทนที่กันได้ในบริบท โดยความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำในบริบทยังคงใกล้เคียงกัน จากข้อมูลพบว่า คำกริยาที่นำมาศึกษามีลักษณะเกาะกลุ่มกันเป็นชุดความหมาย 3 ชุด สามารถแบ่งเป็นชุดความหมายชั้นที่หนึ่ง ตามแนวคิดของ เชฟ (Chafe, 1970 : 96-102) ซึ่งได้ให้ความหมายของคำกริยาว่าเป็นเหตุการณ์ (occurrence) ที่เป็นภาคแสดงของประโยค (predicative element) ภาคแสดงนี้เป็น

* จากข้อมูลพบว่า คำกริยา *ยัง อยู่ และ ออก* มีรูปละสองความหมาย

ศูนย์กลางของทุกประโยค โดยอาจมีนามวลีปรากฏร่วมด้วยหรือไม่ก็ได้ เพราะนามวลีเป็นเพียงส่วนประกอบ เชฟจำแนกความหมายของคำกริยาเป็น 5 ประเภท ตามอรรถลักษณะของคำกริยานั้น ๆ (semantic feature) ได้แก่

4.1.1.1. คำกริยาแสดงสภาพ (State) ซึ่งบ่งบอกสภาพของประธาน ได้แก่ คำกริยาซึ่งบอกลักษณะ อายุ ขนาด สี ฯลฯ มีอรรถลักษณะพื้นฐานเป็น [+สภาพ]

สำหรับในภาษาไทย การทดสอบด้วยคำถาม "...อย่างไร?" จะจำแนกได้ว่าคำกริยานั้นเป็นคำกริยาแสดงสภาพหรือไม่ คำกริยาในขอบเขตการศึกษานี้ ซึ่งจัดอยู่ในชุดความหมายนี้มี 9 คำ ได้แก่ *ใกล้ คล้าย ตรง ประจำ เป็น เหนือ เหมือน ยัง อยู่* มีอรรถลักษณะ [+สภาพ] จะสามารถตอบคำถามนี้ได้ แต่คำกริยากลุ่มอื่น เช่น *ขึ้น ผ่าน ลง ถึง* ทำไม่ได้ ดังตัวอย่างในปริบทที่ 1) -4) ตามลำดับ

1) ถาม	ที่ตั้งของโรงแรมเป็นอย่างไร ?	
ตอบ	ใกล้ ชายทะเล	ใกล้ [+กริยา +สภาพ]
	* สร้าง เมื่อปีก่อน	สร้าง [+กริยา +การกระทำ]
2) ถาม	เด็กคนนั้น หน้าตาเป็นอย่างไร ?	
ตอบ	คล้าย พ่อ	คล้าย [+กริยา +สภาพ]
	* ผ่าน ชั้นประถม	ผ่าน [+กริยา +การกระทำ]
3) ถาม	ขณะนี้ นักร้องคนนั้น เป็นอย่างไร ?	
ตอบ	เป็น ส.ส. ก.ท.ม.	เป็น [+กริยา +สภาพ]
	* กำลัง ลง จากเครื่องบิน	ลง [+กริยา +การกระทำ]
4) ถาม	รถเมลที่ออกชน เป็นอย่างไร ?	
ตอบ	เหมือน เศษเหล็ก	เหมือน [+กริยา +สภาพ]
	* ถึง อยู่ซ่อม	ถึง [+กริยา +การกระทำ]

4.1.1.2 คำกริยาแสดงการกระทำ (Action) จะบ่งบอกการกระทำของประธาน มีทั้งคำกริยาประเภทกรรมกริยาและกรรมกริยา จะมีอรรถลักษณะพื้นฐานเป็น [+การกระทำ]

สำหรับในภาษาไทย การทดสอบด้วยคำถาม “(ประธาน)...ทำอะไร ?” จะจำแนกได้ว่าคำกริยานั้นเป็นคำกริยาแสดงการกระทำหรือไม่ คำกริยาที่อยู่ในขอบเขตการศึกษานี้ ซึ่งจัดอยู่ในชุดความหมายนี้ มี 13 คำ ได้แก่ **ข้าม ขึ้น เข้า จาก ต่อ ตาม ถึง ผ่าน ลง ลอด เลย สู่ออก** มีอรรถลักษณะ [+การกระทำ] จะสามารถตอบคำถามนี้ได้ แต่คำกริยาในชุดความหมายอื่น เช่น **เหมือน อยู่ เป็น คล้าย** ไม่สามารถทำได้ ดังตัวอย่างในปริบทที่ 5) -8) ตามลำดับ

- 5) **ถาม** เขาทำอะไร จึงถูกจับ ?
ตอบ **เข้า** ประเทศอย่างผิดกฎหมาย **เข้า** [+กริยา +การกระทำ]
 * **เหมือน** อาชญากร **เหมือน** [+กริยา +สภาพ]
- 6) **ถาม** ช่างไฟฟ้าทำอะไร ?
ตอบ **ต่อ** สายไฟ **ต่อ** [+กริยา +การกระทำ]
 * **อยู่** บนเสาไฟ **อยู่** [+กริยา +สภาพ +สถานที่]
- 7) **ถาม** เจ้าตูบทำอะไร
ตอบ **ลอด** รั้วบ้าน **ลอด** [+กริยา +การกระทำ]
 * **เป็น**สุนัขพันธุ์ทวง **เป็น** [+กริยา +สภาพ]
- 8) **ถาม** ชาวประมงทำอะไร
ตอบ **ออก** เรือไปจับปลา **ออก** [+กริยา +การกระทำ]
 * **คล้าย** พรานทะเล **คล้าย** [+กริยา +สภาพ]

4.1.1.3 คำกริยาแสดงการกระทำและกระบวนการ (Action-Process) จะบ่งบอกการกระทำของประธาน โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกรรมตรงของคำกริยา ซึ่งเป็นผู้ทรงรับ และมีกรรมรองเป็นผู้รับประโยชน์ มีอรรถลักษณะขั้นพื้นฐานเป็น [+การกระทำและกระบวนการ]

สำหรับในภาษาไทย คำถาม “(ประธาน)...ทำอะไร ?” กับ “เกิดอะไรขึ้น...(กับกรรม) ?” ทั้งสองคำถาม จะสามารถจำแนกคำกริยาประเภทนี้ออกจากประเภทอื่นๆ ซึ่งจะตอบคำถามทั้งสองนี้ไม่ได้ คำกริยาที่อยู่ในขอบเขตการศึกษานี้ ซึ่งจัดอยู่ในชุดความหมายนี้ มี 3 คำ ได้แก่

แก่ **ยัง** **สู้** และ **ให้** มีอรรถลักษณะ [+การกระทำและกระบวนการ] แต่คำกริยาในชุดความหมายอื่น เช่น **เห็น** **หา** **มี** ไม่สามารถทำได้ ดังตัวอย่างในปริบทที่ 9) -11)

9) **ถาม** พระองค์ ทำอะไร ?

ตอบ พระองค์ **ยัง** ความตื่นเต้นเอิกเกริกในวงการเมือง
ยัง [+กริยา +การกระทำและกระบวนการ]

ถาม เกิดอะไรในวงการเมือง ?

ตอบ พระองค์ **ยัง** ความตื่นเต้นเอิกเกริกในวงการเมือง
* พระองค์ **เห็น** ความตื่นเต้นเอิกเกริกในวงการเมือง
เห็น [+กริยา +การกระทำ]

10) **ถาม** ชาวบ้าน ทำอะไร ?

ตอบ ชาวบ้าน **หา** ข้าวปลามาได้ ก็ **สู้** กันกิน
สู้ [+กริยา +การกระทำและกระบวนการ]

ถาม เกิดอะไรขึ้นกับข้าวปลา ที่ชาวบ้านหามาได้ ?

ตอบ ชาวบ้าน **สู้** กันกิน
* ชาวบ้าน **หา** ข้าวปลามาได้
หา [+กริยา +การกระทำ]

11) **ถาม** เทศบาล ทำอะไร ?

ตอบ เทศบาล **ให้** ทุนช่วยเหลือ แก่ชมรมอนุรักษ์
ให้ [+กริยา +การกระทำและกระบวนการ]

ถาม เกิดอะไรขึ้นกับทุนช่วยเหลือของเทศบาล ?

ตอบ เทศบาล **ให้** ทุนช่วยเหลือ แก่ชมรมอนุรักษ์
* เทศบาล **มี** ทุนช่วยเหลือ สำหรับชมรมอนุรักษ์
มี [+กริยา +สภาพ]

เซฟ ยังได้จำแนกคำกริยาออกตามความหมายอีกสองชุด คือ

4.1.1.4 คำกริยาแสดงการกระบวนการ (Process) จะบ่งบอกกระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับประธาน แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพ กับนามวลีซึ่งเป็นประธานของคำกริยา โดยประธานเป็นผู้รับสภาพนั้น ตัวอย่าง

What happened to him ? He died .

4.1.1.5 คำกริยาแสดงสภาวะรอบตัว (Ambient) เป็นคำกริยาซึ่งไม่ต้องการประธานเป็นผู้กระทำ หรือผู้ถูกกระทำ แต่บ่งบอกถึงสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ตัวอย่าง

It's raining. / It's Tuesday.

สำหรับคำกริยาที่อยู่ในขอบเขตการศึกษานี้ ไม่มีคำใดจัดอยู่ในชุดความหมายสองชุดหลังนี้ ผู้วิจัยจึงขอยกเว้นไม่กล่าวถึง

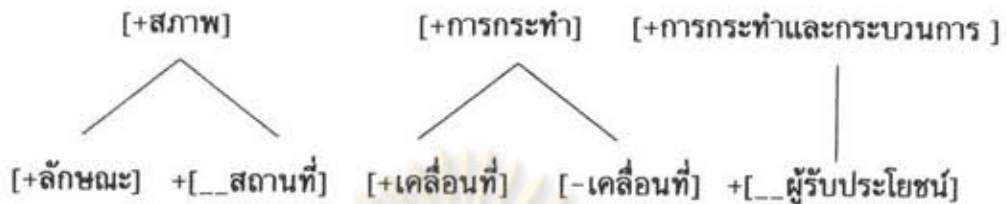
4.1.2 อรรถลักษณะขั้นที่สองของคำกริยา

เนื่องจากอรรถลักษณะขั้นพื้นฐานของคำกริยา ยังมีลักษณะครอบคลุมความหมายที่กว้างขวางมาก เพราะเป็นอิสระจากบริบท (context free) ทำให้ไม่สะดวกในการวิเคราะห์ครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้จำแนกอรรถลักษณะของคำกริยา ที่อยู่ในชุดความหมายชุดใหญ่ในชั้นที่หนึ่ง นำมาจัดเป็นชุดย่อยตามความหมายของคำที่ใกล้เคียงกัน เป็นอรรถลักษณะขั้นที่สอง ซึ่งเป็นอรรถลักษณะที่อิงบริบท (context sensitive) โดยผู้วิจัยจะแสดงอรรถลักษณะขั้นที่สองด้วยเครื่องหมาย [+] เพื่อบอกว่าคำกริยานั้นมีความหมายย่อยอะไร ส่วนเครื่องหมาย +[__] จะบอกว่าคำกริยานั้นมีนามวลีบอกความหมายอะไรตามมา ตัวอย่างเช่น [+ลักษณะ] มีความหมายว่าคำกริยานั้นบอกลักษณะของประธาน ส่วน +[__สถานที่] มีความหมายว่าคำกริยานั้นจะตามด้วยนามวลีบอกสถานที่ ผู้วิจัยจะแสดงอรรถลักษณะขั้นที่สอง เฉพาะที่ไม่ซ้ำซ้อนกันเท่านั้น อรรถลักษณะที่ซ้ำซ้อนกัน เช่น +[__ผู้ทรงรับ] ที่มีอยู่ในทุกชุดความหมายก็จะไม่แสดง

เพื่อความสะดวกในการเปรียบเทียบแสดงอรรถลักษณะของคำกริยาต่างๆ ที่อยู่ในชุดอรรถลักษณะพื้นฐานชุดเดียวกัน ผู้วิจัยจะใช้อรรถลักษณะขั้นที่สองในการแสดงผลการวิเคราะห์คำ เพื่อจะได้ไม่ต้องแสดงอรรถลักษณะขั้นพื้นฐานที่ซ้ำซ้อนกันของคำกริยาเหล่านั้น แต่จะแสดงอรรถลักษณะขั้นพื้นฐานของคำกริยา ในกรณีที่ต้องการเปรียบเทียบคำกริยาที่มีอรรถลักษณะพื้นฐานต่างกัน วิธีการนำเสนอครั้งนี้ จะใช้กับการแสดงอรรถลักษณะของคำบุพบท ในงานวิจัยนี้ด้วย

แผนภูมิที่ 10 อรรถลักษณะชั้นที่สองของคำกริยา

4.1.2.1 คำกริยาที่มีอรรถลักษณะ [+สภาพ] สามารถจัดเป็นชุดอรรถลักษณะชั้นที่สองได้ 2 ชุด คือ

ชุดแรก ได้แก่ กลุ่มคำกริยาที่แสดงลักษณะของประธาน มี 4 คำ ได้แก่ *คล้าย* เป็น *ยัง* และ *เหมือน* มีอรรถลักษณะ [+ลักษณะ] กล่าวคือจะมีประธานเป็นผู้ทรงรับลักษณะนั้นๆ ดังตัวอย่างในปริบทที่ 12)

อีกชุดหนึ่งคือ กลุ่มคำกริยาที่แสดงสถานที่ทางรูปธรรมของประธาน มี 5 คำ ได้แก่ *ใกล้* *ตรง* *ประจำ* *เหนือ* และ *อยู่* มีอรรถลักษณะ +[...สถานที่] กล่าวคือ จะตามด้วยนามวลีบอกสถานที่ บางคำในกลุ่มนี้ก็อาจแสดงเวลา โดยตามด้วยนามวลีบอกเวลา ซึ่งนับเป็นสถานที่ทางนามธรรมของประธานด้วย ได้แก่ *ใกล้* และ *ตรง* ดังตัวอย่างในปริบทที่ 13)

12) กรีนแลนด์ เป็น เกาะที่มีน้ำแข็งปกคลุมตลอดปี
เป็น [+กริยา +ลักษณะ] +[...ผู้ทรงรับ]

13) ก. กรีนแลนด์ ใกล้ กับ ขั้วโลกเหนือ
ใกล้ [+กริยา] +[...สถานที่]

ข. ชาวบ้านเตรียมทำบุญ เมื่อ ใกล้ วันเข้าพรรษา
ใกล้ [+กริยา] +[...เวลา]

4.1.2.2 คำกริยาที่มีอรรถลักษณะ [+การกระทำ] สามารถจัดเป็นชุดอรรถลักษณะชั้นที่สองได้ 2 ชุด

ชุดแรกคือ กลุ่มคำกริยาที่แสดงการเคลื่อนที่ของประธาน มี 12 คำ ได้แก่ *ข้าม ขึ้น เข้า จาก ตาม ถึง ผ่าน ลง สอด เสย สู และ ออก* มีอรรถลักษณะ [+เคลื่อนที่] จะตามด้วยนามวลีบอกสถานที่ ดังตัวอย่างในปริบทที่ 14)

อีกชุดหนึ่งคือ กลุ่มคำกริยาที่แสดงการกระทำของประธานที่ไม่มีการเคลื่อนที่ มี 2 คำ ได้แก่ *ต่อ และ ออก* มีอรรถลักษณะ [-เคลื่อนที่] จะตามด้วยนามวลีที่เป็นผู้ทรงรับ ดังตัวอย่างในปริบทที่ 15)

14) *ขบวนนักกีฬา เข้า สู่นาม*

เข้า [+กริยา +เคลื่อนที่] +[__สถานที่]

นาม [+นามวลี +สถานที่ +รูปธรรม]

15) *คนงาน ต่อ สายยางกับก๊อกน้ำ*

ต่อ [+กริยา -เคลื่อนที่] +[__ผู้ทรงรับ]

สายยาง [+นามวลี +ผู้ทรงรับ +รูปธรรม]

4.1.2.3 คำกริยาที่มีอรรถลักษณะ [+การกระทำและกระบวนการ] มี 3 คำ ได้แก่ *ยัง สู และ ให้* มีอรรถลักษณะระดับที่สองคือ +[__ผู้รับประโยชน์] ดังตัวอย่างในปริบทที่ 16)

16) *พระราชดำริ ยัง ประโยชน์สุข แก่อาณาประชาราษฎร์*

ยัง [+กริยา +การกระทำและกระบวนการ] + [__ผู้รับประโยชน์]

อาณาประชาราษฎร์ [+นามวลี +ผู้รับประโยชน์]

จากข้อมูลพบว่า คำกริยาในขอบเขตการศึกษานี้ ไม่มีความหมายแปลกแยกออกไปจากชุดความหมาย 3 ชุดใหญ่ข้างต้น เนื่องจากคำที่ไม่อยู่ในชุดความหมายดังกล่าว ตัวอย่างเช่น ความหมายแสดงอารมณ์ ความรู้สึก หรือความคิด ฯลฯ ไม่พบว่ามีปรากฏเป็นคำบุพบท

สรุปได้ว่า คำกริยาที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ คือคำกริยาที่มีรูปเดียวกับคำซึ่งปรากฏเป็นคำบุพบทได้ในปริบทที่ต่างออกไป อรรถลักษณะของคำกริยา ตามที่ผู้วิจัยพบในข้อมูล มีอรรถลักษณะสองระดับ คืออรรถลักษณะขั้นพื้นฐาน และอรรถลักษณะขั้นที่สอง

อรรถลักษณะขั้นพื้นฐาน มีความหมายที่มีความเฉพาะเจาะจงน้อย และเป็นความหมายรวมของหมวดหมู่ คำกริยาในขอบเขตงานวิจัยนี้มีอรรถลักษณะขั้นพื้นฐานจำนวน 3 อรรถลักษณะ คือ สภาพ การกระทำ และการกระทำและกระบวนการ

ภายในอรรถลักษณะขั้นพื้นฐาน สามารถจำแนกออกเป็นอรรถลักษณะขั้นที่สอง จำนวน 5 อรรถลักษณะ คือ ลักษณะ สถานที่ การเคลื่อนที่ การไม่เคลื่อนที่ และผู้รับประโยชน์

อรรถลักษณะของคำกริยา แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 11 ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 11 สรุปอรรถลักษณะของคำกริยาในขอบเขตงานวิจัยนี้

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่า คำกริยา ที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยนี้ มีความหมายเกาะกลุ่มกันเฉพาะ 3 ชุดความหมายเท่านั้น คือ ชุดความหมาย [+สภาพ] [+การกระทำ] และ [+การกระทำและกระบวนการ] ซึ่งเป็น อรรถลักษณะชั้นพื้นฐานของคำกริยา

คำกริยาที่อยู่ในชุดความหมาย [+สภาพ] แบ่งย่อยออกเป็นอรรถลักษณะชั้นที่สองได้ 2 ประเภท คือ

ประเภทบอกลักษณะ ซึ่งจะมียุ่ยเติมเต็มเป็นทำหน้าที่ทรงรับสภาพของคำกริยา

ประเภทบอกสถานที่ มีนามวลีที่เป็นสถานที่ตามมา และบางคำอาจมีนามวลีที่เป็นเวลาตามมา

คำกริยาที่อยู่ในชุดความหมาย [+การกระทำ] แบ่งออกเป็นอรรถลักษณะชั้นที่สองได้ 2 ประเภท คือ

ประเภทที่มีการเคลื่อนที่ของประธาน อาจมีนามวลีที่เป็นสถานที่ตามมา

ประเภทที่ไม่มีการเคลื่อนที่ของประธาน มีนามวลีที่เป็นผู้ทรงรับตามมา

คำกริยาที่อยู่ในชุดความหมาย [+การกระทำและกระบวนการ] จะมีกรรมรองเป็นผู้รับประโยชน์

สังเกตได้ว่า คำกริยา ยัง อยู่ และ ออก ปรากฏอยู่ในชุดความหมายสองชุด เพราะแต่ละคำมีสองความหมาย

4.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะความหมายของคำกริยา กับคำบุพบท

คำในขอบเขตการศึกษานี้ คือคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา และคำบุพบท จากปริบทในข้อมูลทั้งหมด ผู้วิจัยสามารถกำหนดเกณฑ์การจำแนกหมวดคำกริยา ออกจากหมวดคำบุพบทดังนี้

จากข้อมูล คำกริยา ยัง มีสองความหมาย คือ 1) 'มีชีวิตอยู่, คงอยู่' 2) 'ทำให้มีขึ้น' สัมพันธ์กันในแง่สภาพที่คงอยู่ อยู่ มีสองความหมาย คือ 1) 'มีชีวิต' 2) 'ปรากฏที่' สัมพันธ์กันในแง่การดำรงอยู่ที่ใดที่หนึ่ง ออก มีสองความหมาย คือ 1) 'เคลื่อนที่' 2) 'สร้าง, มลิต' สัมพันธ์กันในแง่มีการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง หรือจากสภาพไม่มีเป็นสภาพมีขึ้น แต่ละความหมายของทั้งสามคำนี้สัมพันธ์กัน ในที่นี้จำแนกความหมายย่อยจากกันตามบทบาทของประธาน แต่ยังคงเป็นคำกริยาคำเดียวกัน

4.2.1 คำกริยามีความหมายเกาะกลุ่ม

เมื่อวิเคราะห์ลักษณะความหมายของคำกริยา เพื่อหาเกณฑ์จำแนกความแตกต่างทางความหมายระหว่างหมวดคำกริยา กับหมวดคำบุพบท ผู้วิจัยได้พบว่า ความหมายของคำกริยาที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ มีลักษณะเกาะกลุ่มกัน สอดคล้องกับการศึกษาของเลห์มันน์ (Lehmann, 1985) ที่พบว่าคำที่มีการกลายเป็นคำไวยกรณ์ จะมีการกลายในลักษณะเกาะกลุ่มกันเป็นชุด

ตามที่ประมวลความหมายของคำกริยาในงานวิจัยนี้ พบว่ามีอรรถลักษณะแบ่งเป็นชุดความหมายใหญ่ๆ 3 ชุดเท่านั้น คำกริยาแต่ละคำในชุดความหมายแต่ละชุด มีความหมายแกนร่วมกัน คืออรรถลักษณะชั้นพื้นฐาน ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์แนวตั้งระหว่างคำกริยาในชุดเดียวกัน และคำที่มีความหมายในชุดเหล่านี้จะเป็นคำกริยา เนื่องจากความหมายแสดงสภาพการกระทำ หรือการกระทำและกระบวนการ เป็นความหมายของคำกริยาตั้งที่เซฟได้จำแนกไว้ คำที่มีได้เป็นคำกริยา จะไม่มีความหมายในลักษณะนี้ ตัวอย่างเช่นคำบุพบทจะไม่มี ความหมายดังเช่นคำกริยามี แต่คำบุพบทจะมีความหมายบ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงการกซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

4.2.2 คำกริยามีความหมายที่สอดคล้องกับประธาน และกรรม

นอกจากความสัมพันธ์แนวตั้งแล้ว ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ตามแนวนอนระหว่างคำที่ปรากฏร่วมกันในปริบท ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางความหมายที่สอดคล้องกัน ระหว่างคำที่สามารถปรากฏในประโยคเดียวกันได้ โดยเป็นที่เข้าใจและยอมรับจากเจ้าของภาษา ความสัมพันธ์นี้จะเป็นข้อจำกัดในการปรากฏร่วมกันของคำ (selectional restriction) ได้แก่ ความหมายของคำกริยาที่กำหนดว่าคำนามใดจะปรากฏร่วมกับคำกริยานั้นได้บ้าง

ในสถานการณ์ปกติ มิใช่ในปริบทที่เป็นสำนวน หรือการเปรียบเทียบ คำกริยาจะปรากฏร่วมกับประธาน ซึ่งเป็นนามวลีที่มีความหมายสอดคล้องกัน เช่น คำกริยาที่แสดงการเคลื่อนไหว จะปรากฏร่วมกับประธานที่สามารถเคลื่อนไหวได้ ตัวอย่าง

17) เสือ เดิน รถ แล่น

แต่จะไม่ปรากฏกับประธานที่ไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ เช่น

18) *อาคาร เดิน *ต้นไม้ แล่น

คำกริยาบางคำ มีข้อจำกัดมากในการปรากฏ ได้แก่ คำกริยาที่แสดงความสามารถทางสติปัญญา เช่น *คำนวณ* จะปรากฏเฉพาะกับประธานที่เป็นมนุษย์ หรือคำกริยาที่แสดงอาการที่เป็นลักษณะพิเศษ เช่น *เห่า* จะปรากฏเฉพาะกับประธานที่เป็นสุนัข คำสรรกรมกริยาบางคำจะ

เลือกทั้งประธาน และกรรมที่จะปรากฏร่วมด้วย เช่น *กิน* จะปรากฏร่วมกับประธานที่มีชีวิต หรือมีการสมมุติเชิงบุคคลาธิษฐาน (personification) ว่ามีชีวิต และกรรมจะต้องเป็นสิ่งที่ถูกกินได้ หรือสมมุติว่าถูกกินได้เท่านั้น เป็นต้น

4.2.3 ลักษณะความหมายของนามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำกริยา

คำกริยาที่อยู่ในขอบเขตการศึกษานี้ ยังมีลักษณะอีกประการหนึ่งที่แตกต่างจากหมวดคำบุพบท ในการปรากฏร่วมกันกับนามวลีในปริบท คือจากข้อมูลที่น่ามาศึกษาพบว่า คำกริยาบอกการเคลื่อนที่บางคำ ในสถานการณ์ปรกติที่มีใช้สำนวนหรือการเปรียบเทียบ จะปรากฏร่วมกับนามวลีที่มีลักษณะความหมายเป็นรูปธรรมเท่านั้น เช่น คำกริยาที่บอกสถานที่ของประธาน ได้แก่ *ประจำ เหนือ อยู่* และคำกริยาที่มีความหมายแสดงการกระทำที่ประธานมีการเคลื่อนที่ ได้แก่ *ขึ้น จาก ตาม และ ลง* ดังตัวอย่างในปริบทที่ 19) ก. *ประจำ* แสดงสถานที่ของประธาน คือ *ทหารยาม* มีสถานที่ที่เกิดคำกริยา คือ *ป้อม* ซึ่งเป็นนามวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรม หากเป็นนามวลีที่มีความหมายเป็นนามธรรม เช่น *สถานการณ์ตึงเครียด* ดังในข้อ 19) ข. ประโยคนี้จะไม่เป็นที่ยอมรับ สำหรับตัวอย่างในปริบทที่ 20) ก. *ขึ้น* แสดงการกระทำที่ประธาน คือ *นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว* มีการเคลื่อนที่ในทิศทางสู่เบื้องสูง มีสถานที่ที่เกิดคำกริยา คือ *ดอยสุเทพ* ซึ่งเป็นนามวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรม หากเป็นนามวลีที่มีความหมายเป็นนามธรรม ดังในข้อ 20) ข. ประโยคนี้จะไม่เป็นที่ยอมรับ

19) ก. ทหารยาม ประจำ ป้อม เพราะสถานการณ์ตึงเครียด

ประจำ [+กริยา] +[__สถานที่ +รูปธรรม]

ป้อม [+นามวลี +สถานที่ +รูปธรรม]

ข. * ทหารยาม ประจำ สถานการณ์ตึงเครียด

ประจำ [+กริยา] +[__สถานที่ +รูปธรรม]

สถานการณ์ตึงเครียด [+นามวลี +นามธรรม]

20) ก. นักท่องเที่ยว ขึ้น ดอยสุเทพ

ขึ้น [+กริยา] +[__สถานที่+รูปธรรม]

* คำกริยา *ขึ้น* ในประโยค *สินค้าขึ้นราคา* ถือว่าเป็นสำนวน ไม่จัดอยู่ในกลุ่มนี้เพราะมิได้แสดงการเคลื่อนที่ของประธาน

- ดอยสุเทพ** [+นามวลี +สถานที่ +รูปธรรม]
- ข. * **นักท่องเที่ยวนักขึ้น** **บรรยากาศ**
- ขึ้น** [+กริยา] +[_สถานที่ +รูปธรรม]
- บรรยากาศ** [+นามวลี +นามธรรม]

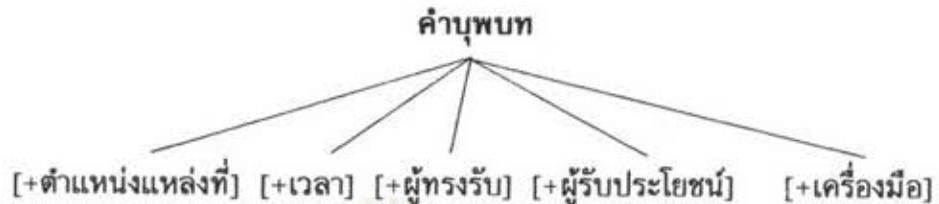
4.2.4 ลักษณะต้นแบบของคำกริยา

เกณฑ์ทั้ง 3 ข้อข้างต้นนี้ คือเกณฑ์ความหมายเกาะกลุ่ม เกณฑ์ความหมายที่สอดคล้องกับประธานและกรรม และเกณฑ์ลักษณะความหมายของนามวลีที่ปรากฏร่วมกับคำกริยาสามารถใช้จำแนกหมวดคำกริยา ออกจากหมวดคำบุพบทได้อย่างชัดเจน ส่วนแนวคิดตามทฤษฎีต้นแบบ จะอธิบายได้ว่า เนื่องจากสมาชิกแต่ละคำในหมวดคำกริยา อาจมีลักษณะของหมวดคำไม่เท่ากัน คำกริยาคำหนึ่งจึงอาจเป็นสมาชิกต้นแบบ หรือรอบนอกก็ได้ คำกริยาที่มีลักษณะครบถ้วนตามเกณฑ์ข้างต้นนี้ จึงนับเป็นคำกริยาประเภทต้นแบบ ซึ่งจะนำไปเปรียบเทียบกับคำบุพบทต้นแบบต่อไป ส่วนคำกริยาที่มีลักษณะความหมายต่างไปบางประการ เช่น คำที่โดยปกติปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นรูปธรรมเสมอ แต่ในบริบทพิเศษบริบทหนึ่ง อาจปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นนามธรรม เหมือนดังคำไวยากรณ์ แสดงว่าในบริบทนั้นคำกริยาดังกล่าว มีลักษณะเป็นสมาชิกรอบนอกสำหรับคำที่ไม่มีลักษณะความหมายของคำกริยาเลย ผู้วิจัยจะใช้เกณฑ์ทางความหมายเกณฑ์อื่นมาจำแนก ว่าเป็นคำบุพบทหรือไม่

4.3 อรรถลักษณะของคำบุพบท

จากข้อมูลที่น่ามาศึกษา พบว่า คำที่น่ามาศึกษาทั้ง 23 คำ มีความหมายตามลักษณะของคำบุพบท โดยแต่ละคำอาจมีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย แต่ความหมายเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน จึงยังคงนับเป็นคำบุพบทคำเดียวกัน คำบุพบทที่อยู่ในขอบเขตงานวิจัยนี้ มีความหมายเกาะกลุ่มเป็นชุด ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันกับคำกริยา จัดเป็นชุดความหมายใหญ่ๆ ซึ่งนับเป็นชุดอรรถลักษณะชั้นพื้นฐานของคำบุพบท มี 5 ชุด จากขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 12 อรรถลักษณะชั้นพื้นฐานของคำบุพบท

อรรถลักษณะชั้นพื้นฐานของคำบุพบทดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นความหมายของความสัมพันธ์เชิงการก (case relation) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยากับนามวลีที่ปรากฏร่วมกันในปริบท โดยที่คำบุพบทจะมีความหมายบ่งการกได้ 5 การก

ฟิลล์มอร์ (Fillmore 1968 : 24-26) อธิบายความสัมพันธ์เชิงการก ว่าคำกริยาจะเป็นตัวกำหนดเลือกว่านามวลีที่ปรากฏร่วมด้วย จะมีความสัมพันธ์กับคำกริยาอย่างไร เช่น ทำหน้าที่เป็นผู้กระทำ ผู้ถูกกระทำ เป็นสถานที่ หรือเวลา ฯลฯ

กลไกในภาษาที่แสดงความสัมพันธ์เชิงการก มีแตกต่างกันไปในแต่ละภาษา เช่น ในบางภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปคำ ความสัมพันธ์เชิงการกอาจแสดงโดยการเปลี่ยนแปลงรูปคำ เช่น ในภาษาอังกฤษ คำสรรพนามมีการเปลี่ยนรูป เมื่อมีความสัมพันธ์เชิงการกกับคำกริยาว่าเป็นผู้ถูกกระทำ เช่น

I (ผู้กระทำ) > me (ผู้ถูกกระทำ)

นอกจากนี้ ยังมีการใช้คำบ่งการก คือคำบุพบท เช่น *to for with* ตัวอย่าง

I give it to John *to* เป็นคำบุพบท บ่งการกว่า *John* เป็นผู้รับประโยชน์จากคำกริยา *give*

สำหรับภาษาไทย มีการแสดงความสัมพันธ์เชิงการกได้สองแบบ คือ โดยการเรียงลำดับคำ และโดยการมีคำบุพบทมาบ่งการก ความสัมพันธ์เชิงการกที่แสดงด้วยการเรียงลำดับคำ มีทั้งความสัมพันธ์กับนามวลีที่นำหน้าคำกริยา และตามหลังคำกริยา ตัวอย่างในปริบทที่ 21) จะแสดงให้เห็นว่านามวลีที่นำหน้าคำกริยา ซึ่งเป็นประธานของคำกริยานั้น อาจมีการกเป็นผู้กระทำ เป็นเครื่องมือ หรือเป็นผู้ทรงรับ

* ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน ภาษาไทย 3 เล่ม 2 หน้า 52-53

21) *ลิง ปีน ต้นมะพร้าว ไทรศัพท์เครื่องนี้ ไทรทงไกลไม่ได้
หลังคา รั่ว*

นามวลี *ลิง ไทรศัพท์* และ *หลังคา* มีความสัมพันธ์เชิงการกกับคำกริยา เป็น
ผู้กระทำ เป็นเครื่องมือ หรือเป็นผู้ทรงรับ ตามลำดับ
ส่วนนามวลีที่ตามหลังคำสรรพนามกริยา จะทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยานั้น ๆ
ตัวอย่าง

22) *ผู้สื่อข่าว สัมภาษณ์ รัฐมนตรี*

ในบริบทนี้ นามวลี *รัฐมนตรี* ปรากฏตามหลังคำสรรพนามกริยา *สัมภาษณ์* แสดงว่า
นามวลีนี้ทำหน้าที่ เป็นกรรมของคำกริยาโดยตรง และมีความสัมพันธ์เชิงการกเป็นผู้ถูกกระทำ
กริยา โดยไม่จำเป็นต้องมีคำบุพบทมาบ่งการก แต่ความสัมพันธ์เชิงการกในบางกรณี ต้องมีคำบ่ง
การก ดังตัวอย่างในบริบทที่ 23) *ด้วย* เป็นคำบุพบทบ่งการกของ *สว่างไฟฟ้า* ว่าเป็นเครื่องมือ
ของคำกริยา *เจาะ*

23) *ช่าง เจาะ ฝา ด้วย สว่างไฟฟ้า*

จากข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา จะบ่งชี้ความสัมพันธ์เชิง
การกตามแนวคิดของฟิลล์มอร์ 5 ลักษณะ คือ ตำแหน่งแหล่งที่ (locative) เวลา (time) ผู้ทรง
รับ (objective) ผู้รับประโยชน์ (benefactive) และ เครื่องมือ (instrumental) ภายในชุดความ
หมายใหญ่ ๆ ทั้ง 5 ชุดดังกล่าว ในชุดความหมายตำแหน่งแหล่งที่ ผู้วิจัยได้จำแนกเป็นอรรถลักษณะ
ชั้นที่สองของคำบุพบท ดังนี้

แผนภูมิที่ 13 อรรถลักษณะชั้นที่สองของคำบุพบท

อรรถลักษณะชั้นที่สอง เกิดจากการจำแนกอรรถลักษณะของคำบุพบทที่อยู่ในชุดความหมายชุดใหญ่ในชั้นที่หนึ่ง เฉพาะชุดความหมาย [+ตำแหน่งแหล่งที่] นำมาจำแนกตามอรรถลักษณะชั้นที่สอง ได้อีก 5 ชุด คือ +[__สถานที่] +[__จุดหมาย] +[__จุดเริ่มต้น] +[__วิถี] และ +[__ทิศทาง] เพราะชุดอรรถลักษณะชั้นที่สองทั้ง 5 ชุดนี้มีความหมายแกมร่วมกัน คือเป็นความหมายเกี่ยวกับตำแหน่งแหล่งที่ทั้งสิ้น ส่วนชุดความหมายอื่นๆ ไม่มีการแบ่งเป็นอรรถลักษณะชั้นที่สอง เพราะไม่มีความหมายย่อยลงไปอีกแล้ว

ผู้วิจัยจะได้กล่าวถึงความหมายของคำบุพบทเรียงไปตามลำดับการก ดังที่ได้เสนอไว้ในแผนภูมิข้างต้น และเนื่องจากลักษณะการปรากฏของคำบุพบท อาจคล้ายคลึงกับการปรากฏของคำสรรพนามกริยา ผู้วิจัยจึงได้เปรียบเทียบความหมายของคำบุพบท กับคำกริยารูปเดียวกัน เพื่อให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจน

4.3.1 คำบุพบทบ่งการกตำแหน่งแหล่งที่

คำบุพบทกลุ่มนี้บ่งการกว่า นามวลีที่ปรากฏร่วมกับบุพบท มีความสัมพันธ์กับคำกริยาโดยเป็นตำแหน่งแหล่งที่ ที่เกิดคำกริยานั้น มีอรรถลักษณะพื้นฐาน คือ [+ตำแหน่งแหล่งที่] คำบุพบทเหล่านี้จะปรากฏนำหน้านามวลีที่มีความหมายเป็นตำแหน่งแหล่งที่

ในความหมายบ่งการก [+ตำแหน่งแหล่งที่] ยังมีแบ่งย่อยลงไปเป็นอรรถลักษณะชั้นที่สอง ซึ่งมีความหมายบ่งการกสถานที่ จุดหมาย จุดเริ่มต้น วิถี และทิศทาง ของนามวลีที่สัมพันธ์กับคำกริยา ซึ่งจะสังเกตได้ว่า คำบุพบทที่บ่งการกตำแหน่งแหล่งที่ จะสามารถปรากฏร่วมกับนามวลีที่มีความหมายเป็นรูปธรรม คือเป็นสถานที่ และนามวลีที่เป็นนามธรรม คือเป็นสภาพลักษณะ เหตุการณ์ ความรู้สึกนึกคิด หรือเงื่อนไขทางนามธรรมอื่นๆ ได้

ในการวิเคราะห์ต่อจากนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะอรรถลักษณะชั้นที่สองของคำบุพบทแต่ละคำ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับคำอื่น ที่อยู่ในชุดอรรถลักษณะชั้นพื้นฐานชุดเดียวกัน

คำบุพบทกลุ่มนี้ มีจำนวน 18 คำ ได้แก่ ไกล ช้ำม ชื่น เข้า จาก ตรง ตาม ถึง ประจำ ผ่าน ยัง ลง สอด เลย สู เหนือ อยู่ และ ออก ซึ่งมีความหมายย่อยลงไปดังนี้

ก. คำบุพบทที่บ่งการกสถานที่ มี 5 คำ ได้แก่ ไกล ตรง ประจำ เลย อยู่ มีอรรถลักษณะ +[__สถานที่] จะปรากฏนำหน้านามวลีที่มีความหมายเป็นสถานที่ หรือความหมายทางนามธรรมที่สามารถถือเป็นสถานที่

ตัวอย่างเช่น *ประจำ* ในปริบทที่ 24) ก. *ประจำ* เป็นคำบุพบท แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา *เล่น* กับนามวลี *ชายฝั่ง* ว่าเป็นสถานที่ที่เกิดคำกริยา โดยที่ *ชายฝั่ง* มีความหมายเป็นรูปธรรม

ส่วนในปริบทที่ 25) ก. *ประจำ* เป็นคำบุพบทบ่งสถานที่ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำกริยา *เตรียม* กับนามวลี *กระทรวง* ซึ่งมีความหมายเป็นนามธรรม แต่สามารถอนุมานว่าเป็นรูปธรรม เพราะกำหนดเป็นสถานที่ได้

เราจะเห็นได้ว่า *ประจำ* ในสองปริบทนี้เป็นคำบุพบทเพราะมีความหมายต่างจาก *ประจำ* ในปริบทที่ 24) ข. และ 25) ข. ซึ่ง *ประจำ* เป็นคำกริยา มีความหมายแสดงสภาพของประธาน คือ *เรือ* และ *เจ้าหน้าที่* ตามลำดับ

24) ก. *เรือ* *เล่น* *ไปมา* *ประจำ* *ชายฝั่ง*

เล่น [+กริยา +เคลื่อนที่] +[__สถานที่ +รูปธรรม]

ประจำ [+บุพบท +สถานที่]

ชายฝั่ง [+นามวลี +สถานที่ +รูปธรรม]

ข. *เรือ* *ลำนี้* *ประจำ* *ชายฝั่ง* *หลายปี* *แล้ว*

ประจำ [+กริยา +สภาพ] +[__สถานที่ +รูปธรรม]

ชายฝั่ง [+นามวลี +สถานที่ +รูปธรรม]

25) ก. *เจ้าหน้าที่* *เตรียม* *แผนงาน* *ประจำ* *กระทรวง*

ประจำ [+บุพบท] +[__สถานที่]

กระทรวง [+นามวลี +สถานที่ +รูปธรรม]

ข. *เจ้าหน้าที่* *ประจำ* *กระทรวง*

ประจำ [+กริยา +สภาพ] +[__สถานที่ +รูปธรรม]

กระทรวง [+นามวลี +สถานที่ +รูปธรรม]

ข. คำบุพบทที่บ่งการกจุดหมาย มี 6 คำ ได้แก่ *เข้า* *ตาม* *ถึง* *ยัง* *สู่* และ *ออก* มีอรรถลักษณะ +[__จุดหมาย] จะปรากฏนำหน้านามวลีที่มีความหมายตำแหน่งแหล่งที่ซึ่งเป็นจุดหมาย หรือความหมายเป็นนามธรรมที่สามารถถือเป็นรูปธรรม คือเป็นจุดหมาย ตัวอย่างเช่น ในปริบทที่ 26) ก. นามวลี *รายการชิงโชค* ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *ถึง* มีความหมายเป็นนาม

ธรรม ที่อาจอนุมานเป็นรูปธรรมซึ่งเป็นจุดหมายของคำกริยา *ส่ง* ในขณะที่ *ถึง* ในปริบทที่ 26) *ข. ถึง* ทำหน้าที่เป็นคำกริยา และจะสังเกตได้ว่า เนื่องจากคำกริยานี้ต้องการประธานที่เคลื่อนที่ได้ แต่ *ความคิดเห็น* ไม่มีความหมายสอดคล้องกับลักษณะดังกล่าว ประโยคนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับ

26) ก. ผู้ชม *ส่ง* ชิ้นส่วนสินค้า *ถึง* รายการชิงโชค

ผู้ชม [+นามวลี +รูปธรรม]

ส่ง [+กริยา -เคลื่อนที่] +[...ผู้ทรงรับ +จุดหมาย +รูปธรรม]

ถึง [+บุพบท] +[...จุดหมาย]

รายการชิงโชค [+นามวลี +จุดหมาย +รูปธรรม]

ข. * *ความคิดเห็น ถึง* รายการชิงโชค

ความคิดเห็น [+นามวลี +นามธรรม]

ถึง [+กริยา +เคลื่อนที่] +[...จุดหมาย +สถานที่ +รูปธรรม]

รายการชิงโชค [+นามวลี +จุดหมาย +รูปธรรม]

ค. คำบุพบทที่บ่งการจุดเริ่มต้น หรือที่เกิดของคำกริยา มี 2 คำ ได้แก่ *จาก* และ *ออก* มีอรรถลักษณะ [+...จุดเริ่มต้น] จะปรากฏนำหน้านามวลีที่มีความหมายตำแหน่งแหล่งที่ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้น หรือความหมายทางนามธรรมที่สามารถถือเป็นจุดเริ่มต้น ดังตัวอย่างในปริบทที่ 27) ก. นามวลี *ความทรงจำ* ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *จาก* มีความหมายซึ่งอาจถือเป็นจุดเริ่มต้น ที่เกิดคำกริยา *เขียน* ส่วนในปริบทที่ 27) *ท. จาก* เป็นคำกริยา แสดงการเคลื่อนที่ของประธาน ซึ่งจำเป็นต้องมีนามวลีบอกจุดเริ่มต้นที่เป็นสถานที่ และเป็นรูปธรรมตามมา แต่นามวลี *ความทรงจำ* แม้เป็นจุดเริ่มต้นได้ แต่ไม่มีความหมายเป็นสถานที่ และเป็นรูปธรรม ประโยคนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับ

27) ก. เขา *เขียน* บันทึก *จาก* ความทรงจำ

เขียน [+กริยา -เคลื่อนที่] +[...ผู้ทรงรับ +รูปธรรม]

จาก [+บุพบท] +[...จุดเริ่มต้น]

ความทรงจำ [+นามวลี +จุดเริ่มต้น +นามธรรม]

ข. * *เขา จาก ความทรงจำ*

จาก [+กริยา +เคลื่อนที่] +[_จุดเริ่มต้น +รูปธรรม]
 ความทรงจำ [+จุดเริ่มต้น +นามธรรม]

ง. คำบุพบทที่บ่งวิถีที่เกิดคำกริยา มี 2 คำ ได้แก่ *ตาม* และ *ผ่าน* มีอรรถลักษณะ +[_วิถี] จะปรากฏนำหน้านามวลีที่มีความหมายเป็นวิถี หรือความหมายทางนามธรรมที่สามารถถือเป็นวิถี ดังตัวอย่างในปริบทที่ 28) ก. *ตาม* เป็นคำบุพบทบอกความสัมพันธ์เกี่ยวกับวิถีระหว่างคำกริยา *ตั้งเรียงราย* กับนามวลี *ถนน* มีความหมายเป็นจุดกำหนดซึ่งอาจถือเป็นวิถีได้ ส่วน *ตาม* ในปริบทที่ 28) ข. ทำหน้าที่เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่อย่างมีจุดหมาย จึงต้องการประธานที่เคลื่อนที่ได้ และนามวลีที่จะเป็นหน่วยเติมเต็มเป็นสิ่งที่เคลื่อนที่ได้ แต่ *ร้านขายของที่ระลึก* และ *ถนน* ไม่มีลักษณะสอดคล้องกับเงื่อนไขดังกล่าว ประโยคนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับ

28) ก. *ร้านขายของที่ระลึก ตั้งเรียงราย ตาม ถนน*

ร้านขายของที่ระลึก [+นามวลี +รูปธรรม -มีชีวิต]
ตั้ง [+กริยา -เคลื่อนที่]
ตาม [+บุพบท] +[_วิถี]
ถนน [+นามวลี +วิถี +รูปธรรม]

ข. * *ร้านขายของที่ระลึก ตาม ถนน*

ร้านขายของที่ระลึก [+นามวลี +รูปธรรม -มีชีวิต]
ตาม [+กริยา +เคลื่อนที่] +[_จุดหมาย]
ถนน [+นามวลี +วิถี +รูปธรรม]

จ. คำบุพบทที่บ่งทิศทางที่เกิดคำกริยา มี 7 คำ ได้แก่ *ข้าม* *ขึ้น* *เข้า* *ลง* *ลอด* *เหนือ* และ *ออก* มีอรรถลักษณะ +[_ทิศทาง] จะปรากฏนำหน้านามวลีที่มีความหมายเป็นทิศทางหรือความหมายทางนามธรรมที่สามารถถือเป็นทิศทางได้

ดังตัวอย่างในปริบทที่ 29) ก. *ขึ้น* เป็น คำบุพบทที่บอกความสัมพันธ์เกี่ยวกับทิศทางระหว่างคำกริยา *เดินทาง* กับนามวลี *เชียงใหม่* ที่มีความหมายเป็นสถานที่ซึ่งอาจถือเป็นทิศทางได้ แสดงว่าประธานเริ่มเดินทางจากสถานที่ซึ่งอยู่ทางใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ แต่คำบุพบท *ขึ้น* ไม่ได้แสดงการเคลื่อนที่ของประธาน ส่วนในปริบทที่ 29) ข. *ขึ้น* เป็นคำกริยา มีความหมาย

แสดงการเคลื่อนที่ของประธานไปสู่เบื้องสูง นามวลี *รถด่วน* บอกสถานที่ซึ่งประธานทำอาการ มิได้บอกทิศทางที่ประธานเคลื่อนที่ไป

29) ก. *ผม มัก เดินทาง ขึ้น เชียงใหม่*

เดินทาง [+กริยา +เคลื่อนที่] +[__ทิศทาง]

ขึ้น [+บุพบท] +[__ทิศทาง]

เชียงใหม่ [+นามวลี +ทิศทาง]

ข. *ผม ขึ้น รถด่วน ที่หัวลำโพง*

ขึ้น [+กริยา +เคลื่อนที่] +[__สถานที่]

รถด่วน [+นามวลี +สถานที่]

4.3.2 คำบุพบทบ่งการกเวลา

คำบุพบทกลุ่มนี้บ่งการกว่า นามวลีที่ปรากฏร่วมกับบุพบท มีความหมายเป็นเวลาที่เกิดคำกริยา มี 5 คำ ได้แก่ *จาก ถึง ประจำ เลย และ อยู่* มีอรรถลักษณะ +[__เวลา]

ดังตัวอย่างในปริบทที่ 30) ก. นามวลี *สิบปี* ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *เลย* มีความหมายเป็นเวลาที่เกิดคำกริยา *อยู่* แต่ในปริบทที่ 30) ข. เมื่อ *เลย* เป็นคำกริยา จะมีความหมายแสดงการเคลื่อนที่ของประธานที่เป็นมนุษย์ คือ *เขา* ซึ่งโดยปรกติการเคลื่อนที่ของมนุษย์จะเกิดขึ้นในมิติพื้นที่ ปริบทนี้จึงต้องการกรรมที่เป็นรูปธรรมแสดงพื้นที่ หรือจุดกำหนด แต่ *สิบปี* เป็นนามธรรมแสดงเวลา ไม่มีลักษณะความหมายตรงตามเงื่อนไข ประโยคนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับ

30) ก. *เขา อยู่ ประเทศนี้ เลย สิบปี แล้ว*

อยู่ [+กริยา +สภาพ] +[__สถานที่] / +[__เวลา]

เลย [+บุพบท] +[__สถานที่] / [+เวลา]

สิบปี [+นามวลี +เวลา +นามธรรม]

ข. * *เขา เลย สิบปี แล้ว*

เลย [+กริยา +เคลื่อนที่] +[__สถานที่ +รูปธรรม]

สิบปี [+นามวลี +เวลา +นามธรรม]

4.3.3 คำบุพบทบ่งการกผู้ทรงรับ

คำบุพบทกลุ่มนี้บ่งการกว่า นามวลีที่ปรากฏร่วมกับบุพบท มีความหมายเป็นผู้ทรงสภาพที่แสดงด้วยคำกริยา หรือผู้รับสภาพที่เกิดจากคำกริยา ได้แก่ *คล้าย เป็น และ เหมือน* ซึ่งมีอรรถลักษณะ +[__ผู้ทรงรับ]

ตัวอย่างเช่นในปริบทที่ 31) ก. นามวลี *งานอดิเรก* ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *เป็น* มีความหมายบ่งการกของนามวลี *งานอดิเรก* ว่าผู้ทรงรับสภาพของคำกริยา *สืบข่าว* ในขณะที่ *เป็น* ในปริบทที่ 31) ข. เป็นคำกริยา มีความหมายแสดงสภาพของประธาน ในเมื่อประธานเป็นมนุษย์ สภาพที่ถูกรับเทียบเทียบจะต้องสอดคล้องกัน แต่ในที่นี้ นามวลีที่เป็นผู้ทรงรับ คือ *งานอดิเรก* มีความหมายไม่ตรงตามเงื่อนไข ประโยคนี้จึงไม่เป็นที่ยอมรับ

31) ก. *เขา สืบข่าว เป็น งานอดิเรก*

สืบ [+กริยา -เคลื่อนที่] +[__ผู้ทรงรับ +นามธรรม]

เป็น [+บุพบท] +[__ผู้ทรงรับ]

งานอดิเรก [+นามวลี +ผู้ทรงรับ +นามธรรม]

ข. * *เขา เป็น งานอดิเรก*

เขา [+ผู้ทรงรับ +รูปธรรม]

เป็น [+กริยา +ลักษณะ] +[__ผู้ทรงรับ +รูปธรรม]

งานอดิเรก [+นามวลี +ผู้ทรงรับ +นามธรรม]

4.3.4 คำบุพบทบ่งการกผู้รับประโยชน์

คำบุพบทกลุ่มนี้บ่งการกว่า นามวลีที่ปรากฏร่วมกับบุพบท มีความหมายเป็นผู้รับประโยชน์จากคำกริยา มี 2 คำ ได้แก่ *ต่อ และ ให้* มีอรรถลักษณะ +[__ผู้รับประโยชน์]

ตัวอย่างเช่นในปริบทที่ 32) ก. นามวลี *ประชาชน* ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท *ให้* มีความหมายเป็นผู้รับประโยชน์จากคำกริยา *ส่ง* แต่ไม่ได้แสดงการถ่ายโอนกรรมสิทธิ์ของ *จดหมาย* ในขณะที่ *ให้* ในปริบทที่ 32) ข. เป็นคำกริยาแสดงการกระทำ และกระบวนการ มี *พ่อ* เป็นประธานผู้กระทำให้เกิดการถ่ายโอนกรรมสิทธิ์ *รางวัล* จาก *พ่อ* ไปสู่ *ลูก*

32) ก. บุรุษไปรษณีย์ ส่งจดหมาย ให้ ประชาชน

ส่ง [+กริยา -เคลื่อนที่] +[...ผู้ทรงรับ +_ผู้รับประโยชน์]

จดหมาย [+นามวลี + ผู้ทรงรับ]

ให้ [+บุพบท] +[...ผู้รับประโยชน์]

ประชาชน [+นามวลี +ผู้รับประโยชน์]

ข. พ่อ ให้ รางวัล ลูก

ให้ [+กริยา] +[...ผู้ทรงรับ +_ผู้รับประโยชน์ +อินกรรมสิทธิ์]

รางวัล [+นามวลี + ผู้ทรงรับ]

ลูก [+นามวลี +ผู้รับประโยชน์]

4.3.5 คำบุพบทบ่งการกเครื่องมือ

คำบุพบทซึ่งบ่งการกว่า นามวลีที่ปรากฏร่วมกับบุพบท มีความหมายเป็นเครื่องมือ หรือสิ่งทำให้เกิดคำกริยา ได้แก่ จาก ตาม และ ผ่าน มีอรรถลักษณะ +[...เครื่องมือ]

ตัวอย่างเช่น ในปริบทที่ 33) ก. นามวลี การก่อวินาศกรรม ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท จาก มีความหมายเป็นเครื่องมือ หรือสิ่งทำให้เกิดคำกริยา ล้มตาย

ในปริบทที่ 34) ก. นามวลี ภาพสเก็ตซ์ ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท ตาม มีความหมายเป็นเครื่องมือ ของคำกริยา สืบจับ

ในปริบทที่ 35) ก. นามวลี ดาวเทียม ที่ปรากฏร่วมกับคำบุพบท ผ่าน มีความหมายเป็นเครื่องมือของคำกริยา ถ่ายทอด

สำหรับในปริบทที่ 33) ข. 34) ข. และ 35) ข. จาก ตาม และ ผ่าน เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ของประธาน คือ พลเรือนจำนวนมาก นักสืบ และ ดาวเทียม โดยมีจุดเริ่มต้น คือ บ้านเกิดเมืองนอน จุดหมาย คือ ผู้ต้องสงสัย และวิถี คือ ประเทศไทย ตามลำดับ

33) ก. พลเรือนจำนวนมาก ล้มตาย จาก การก่อวินาศกรรม

จาก [+บุพบท] +[...เครื่องมือ]

การก่อวินาศกรรม [+นามวลี +เครื่องมือ +นามธรรม]

ข. พลเรือนจำนวนมาก ต้อง จาก บ้านเกิดเมืองนอน

จาก [+กริยา +เคลื่อนที่] +[...จุดเริ่มต้น +สถานที่]

บ้านเกิดเมืองนอน [+นามวลี +จุดเริ่มต้น +สถานที่]

34) ก. *นักสืบ สืบจับ โจร ตาม ภาพสเก็ตช์*

ตาม [+บุพบท] +[__เครื่องมือ]

ภาพสเก็ตช์ [+นามวลี +เครื่องมือ +รูปธรรม]

ข. *นักสืบ ตาม ผู้ต้องสงสัย*

ตาม [+กริยา +เคลื่อนที่] +[__จุดหมาย +รูปธรรม]

ผู้ต้องสงสัย [+นามวลี +จุดหมาย +รูปธรรม]

35) ก. *คลื่นสัญญาณ ถูกถ่ายทอด ผ่าน ดาวเทียม*

ผ่าน [+บุพบท] +[__เครื่องมือ]

ดาวเทียม [+นามวลี +เครื่องมือ +รูปธรรม]

ข. *ดาวเทียม ผ่าน ประเทศไทย*

ผ่าน [+กริยา +เคลื่อนที่] +[__วิถี +สถานที่]

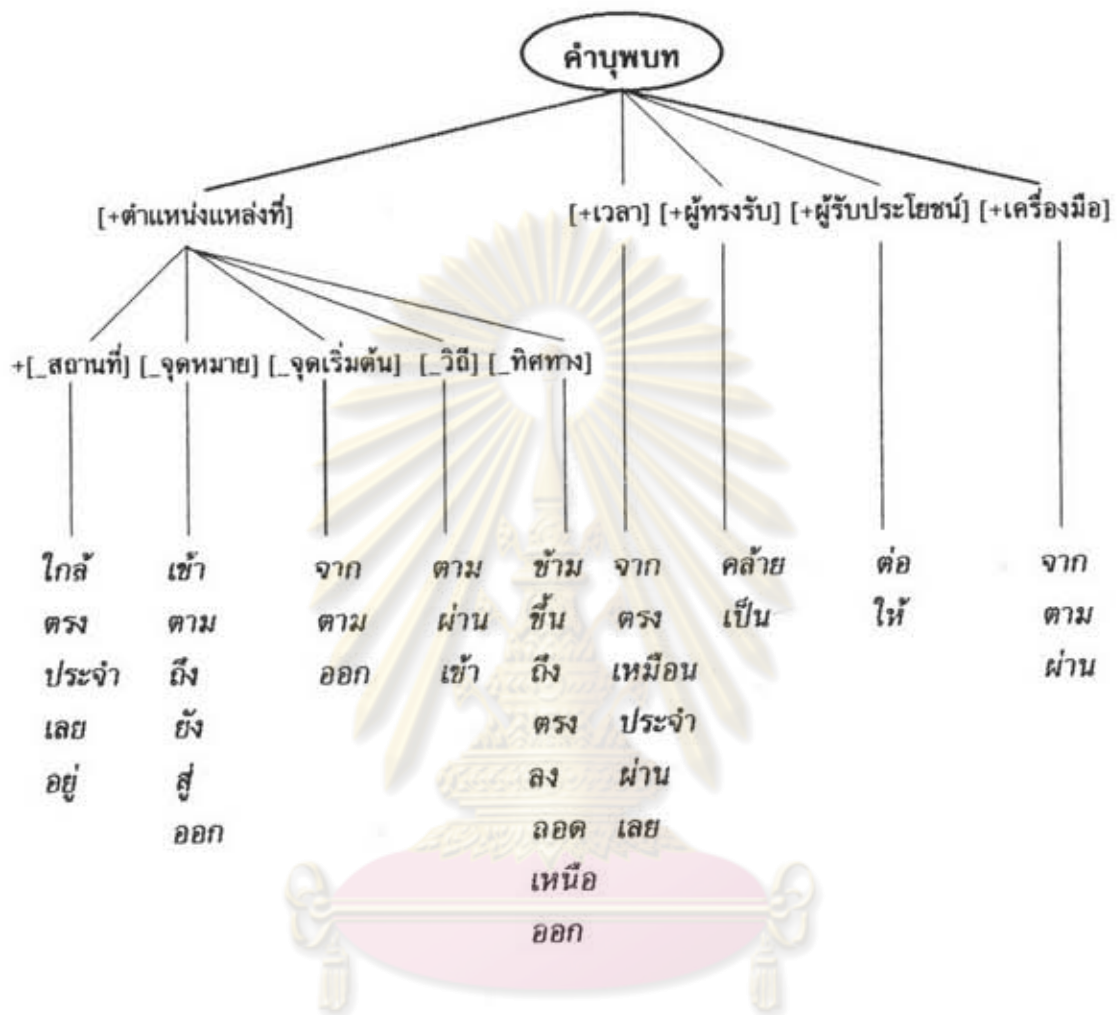
ประเทศไทย [+นามวลี +วิถี +สถานที่]

มีข้อน่าสังเกตว่า ในขณะที่คำกริยาทั้งสามคำมีความหมายบอกการเคลื่อนที่ทั้งหมด เพียงความหมายเดียว แต่คำบุพบททั้งสามคำบ่งการกได้มากกว่าหนึ่งการก กล่าวคือ จาก บ่งการก จุดเริ่มต้น เวลา และเครื่องมือ ตาม บ่งการกจุดหมาย วิถี และเครื่องมือ ส่วน ผ่าน บ่งการกวิถี และเครื่องมือ ดังนั้นคำบุพบทคำหนึ่ง ๆ จึงปรากฏว่าสามารถปรากฏได้หลายบริบทกว่าคำกริยารูปเดียวกัน

จากการวิเคราะห์ความหมายของคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา พบว่าอรรถลักษณะชั้นพื้นฐานของคำบุพบท คือความหมายบ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงการก มี 5 ชุด ได้แก่ ตำแหน่งแหล่งที่ เวลา ผู้ทรงรับ ผู้รับประโยชน์ และ เครื่องมือ และภายในอรรถลักษณะชุด ตำแหน่งแหล่งที่ ยังมีอรรถลักษณะชั้นที่สองได้แก่ สถานที่ จุดหมาย จุดเริ่มต้น วิถี และ ทิศทาง ดังในแผนภูมิที่เสนอไว้ข้างต้นเท่านั้นผู้วิจัยไม่พบว่าคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา มีชุดความหมายอื่นนอกไปจากชุดอรรถลักษณะชั้นพื้นฐานทั้ง 5 ชุดนี้ แสดงให้เห็นว่า คำบุพบทมีลักษณะการเกาะกลุ่มทางความหมายอย่างชัดเจน

อรรถลักษณะของคำบุพบทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา ซึ่งเป็นคำบุพบทที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยนี้ มีดังนี้

แผนภูมิที่ 14 สรุปอรรถลักษณะของคำบุพบทในขอบเขตงานวิจัยนี้

จากแผนภูมิจะเห็นได้ว่า คำบุพบท ที่อยู่ในขอบเขตการวิจัยนี้ มีความหมายเกาะกลุ่มกันเฉพาะ 5 ชุดความหมาย ซึ่งความหมายเหล่านี้เป็นความหมายเชิงกรก คือ ชุดความหมาย [+ตำแหน่งแหล่งที่] [+เวลา] [+ผู้ทรงรับ] [+ผู้รับประโยชน์] และ [+เครื่องมือ] จัดเป็นอรรถลักษณะชั้นพื้นฐานของคำบุพบท ซึ่งจะมีนามวลีบอกความหมายนั้นๆ ปรากฏร่วมกับคำบุพบทในแต่ละชุดความหมายด้วย

คำบุพบทที่บ่งการก [+ตำแหน่งแหล่งที่] สามารถแบ่งย่อยตามอรรถลักษณะชั้นที่สอง ออกเป็น 5 ประเภท ซึ่งจะมีนามวลีที่มีความหมายเป็นตำแหน่งแหล่งที่ประเภทต่างๆ ปรากฏร่วมด้วย คือ ประเภทบอกสถานที่ ประเภทบอกจุดหมาย ประเภทบอกจุดเริ่มต้น ประเภทบอกวิถี ประเภทบอกทิศทาง

คำบุพบทที่มีบ่งการก +[__เวลา] จะมีนามวลีที่มีความหมายเป็นเวลา ปรากฏร่วมด้วย

คำบุพบทที่บ่งการก +[__ผู้ทรงรับ] จะมีนามวลีที่มีความหมายเป็นผู้ทรงรับปรากฏร่วมด้วย

คำบุพบทที่มีบ่งการก +[__ผู้รับประโยชน์] จะมีนามวลีที่มีความหมายเป็นผู้รับประโยชน์ปรากฏร่วมด้วย

คำบุพบทที่บ่งการก +[__เครื่องมือ] จะมีนามวลีที่มีความหมายเป็นเครื่องมือปรากฏร่วมด้วย

สังเกตได้ว่า คำบุพบทคำหนึ่งๆ อาจปรากฏอยู่ในชุดความหมายมากกว่าหนึ่งชุด

4.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะความหมายของคำบุพบท กับคำกริยา

ลักษณะความหมายของคำบุพบท ที่เห็นได้ชัดเจนว่าแตกต่างจากคำกริยา คือ การที่คำบุพบทมีความหมายบ่งการก 5 การกดังกล่าว จึงจัดว่าเป็นลักษณะความหมายเฉพาะหมวดคำบุพบทในขอบเขตการศึกษานี้

4.4.1 ลักษณะความหมายที่แตกต่างกันระหว่างคำบุพบทกับคำกริยา

ผู้วิจัยพบจากข้อมูลว่า มีลักษณะความแตกต่างทางความหมายที่น่าสนใจ ระหว่างคำกริยากับคำบุพบท นอกเหนือจากความแตกต่าง ที่คำกริยามีความหมายบอกเหตุการณ์หรือสภาพ แต่คำบุพบทรูปเดียวกันมีความหมายเชิงการก ดังกล่าวมาแล้ว คำบุพบทบางคำ ยังมีความหมายหลากหลายกว่า และแตกต่างออกไปจากคำกริยารูปเดียวกัน เห็นได้จากตัวอย่างปริบทของคำกริยาเปรียบเทียบกับคำบุพบท ที่ได้เสนอไว้ในบทที่ 3 และขอยกมาใหม่บางปริบท ดังนี้

36) จาก

- ก. เรา จาก ท่านมาด้วยความอิมเอิบ
จาก [+กริยา +เคลื่อนที่] +[_สถานที่]
- ข. รีสอร์ทนี้ อยู่ในระยะทางไม่ไกลเกินไป จาก กรุงเทพ
จาก [+บุพบท +ตำแหน่งแหล่งที่] +[_จุดเริ่มต้น]
- ค. เขา นั่งทำงาน จากเช้า ถึง ค่ำ
จาก [+บุพบท +เวลา]
- ง. กระเป๋าใบนี้ ทำจาก ผักตบชวา
จาก [+บุพบท +เครื่องมือ]

37) ตาม

- ก. พวกนี้เป็นแผนบุคลากร และต้อง ตาม ด้วยแผนปฏิบัติ
ตาม [+กริยา +เคลื่อนที่] +[_จุดหมาย]
- ข. นักเรียน เขียน ตาม ครู
ตาม [+บุพบท +ตำแหน่งแหล่งที่] +[_จุดหมาย]
- ค. ร้านขายของที่ระลึก ตั้งเรียงราย ตาม ถนน
ตาม [+บุพบท] +[_วิถี]
- ง. มีการละเล่นพื้นเมือง ตาม ประเพณีดั้งเดิม
ตาม [+บุพบท] +[_จุดเริ่มต้น]
- จ. รัฐบาล เก็บ ภาษี ตาม กฎหมาย
ตาม [+บุพบท +เครื่องมือ]

38) ออก

- ก. ม้าที่ผมวาดนั้น มัน ออก มาจากจิตสำนึก
ออก [+กริยา+เคลื่อนที่] +[_สถานที่]
- ข. พระตำหนักทับเจริญมอง ออก ด้านหน้าเห็นสนามหญ้า
ออก [+บุพบท +ตำแหน่งแหล่งที่] +[_ทิศทาง]
- ค. ขบวนแห่ เดิน ออก ประตวิเศษไชยศรี
ออก [+บุพบท] +[_จุดเริ่มต้น]

ง. ไรงาน ระบายสินค้า ออก ต่างจังหวัด

ออก [+บุพบท] +[_จุดหมาย]

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ในขณะที่คำกริยามีความหมายเดียวเท่านั้น คำบุพบทบางคำ มีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย นับเป็นลักษณะเด่นลักษณะหนึ่งของคำบุพบท

4.4.2 ลักษณะความหมายที่มีร่วมกันของคำบุพบทกับคำกริยา

ในความหมายบ่งการกของคำบุพบทแต่ละคำ จะเห็นได้ว่ามีความหมายแกนร่วมกับคำกริยาที่มีรูปเดียวกับคำบุพบทนั้น ๆ ความหมายแกนนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคำบุพบทกับคำกริยาที่มีรูปเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงความหมายของคำกริยา เมื่อมีการกลายเป็นคำบุพบท จะมีลักษณะสอดคล้องกับกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ทางด้านอรรถศาสตร์ ได้แก่ การที่ความหมายเดิมจางลง การคงเค้าความหมายเดิม การเกิดความหมายทั่วไป และการขยายขอบเขตอุปลักษณะ ซึ่งจะได้อธิบายต่อไปในบทที่ 5 ต่อไป

ลักษณะความหมายแกนที่มีร่วมกัน ระหว่างคำกริยา และคำบุพบท พบว่ามีเป็นคู่ๆ ได้แก่

คำกริยาแสดงลักษณะ กับคำบุพบทบ่งการกผู้ทรงรับ คำกริยาแสดงสถานที่ กับคำบุพบทบ่งการกตำแหน่งแหล่งที่ และ คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ กับคำบุพบทบ่งการกตำแหน่งแหล่งที่ ดังนี้

4.4.2.1 คำกริยาแสดงลักษณะ 3 คำ ได้แก่ คล้าย เป็น เหมือน มีอรรถลักษณะ [+ลักษณะ] จะมีความหมายแกนร่วมกับคำบุพบทบ่งการกผู้ทรงรับ ซึ่งมีอรรถลักษณะ [+ผู้ทรงรับ]

ดังตัวอย่างในปริบทที่ 39) เหมือน เป็นคำกริยา แสดงสภาพ และบอกลักษณะของประธาน คือ บ้านหลังนี้ ส่วนในปริบทที่ 40) เหมือน เป็นคำบุพบท แสดงว่าลักษณะของ แม่ไก่ เป็นลักษณะที่ถูกเปรียบเทียบกับคำกริยา ปกป้อง

39) บ้านหลังนี้ เหมือน บ้านหลังโน้น

เหมือน [+กริยา + ลักษณะ] +[_ผู้ทรงรับ +รูปธรรม]

บ้านหลังโน้น [+นามวลี +ผู้ทรงรับ +รูปธรรม]

40) เธอ ปกป้อง เขา เหมือน แม่ไก่

ปกป้อง [+กริยา +การกระทำ] +[__ผู้ทรงรับ +รูปธรรม]

เหมือน [+บุพบท +ผู้ทรงรับ]

แม่ไก่ [+นามวลี +ผู้ทรงรับ +รูปธรรม]

4.4.2.2 คำกริยาแสดงสถานที่จำนวน 4 คำ ได้แก่ ใกล้เคียง ประจำ และ เหนือ มีอรรถลักษณะ +[__สถานที่] จะมีความหมายแกนร่วมกับคำบุพบทบ่งการกตำแหน่งแหล่งที่ ซึ่งมีอรรถลักษณะ +[ตำแหน่งแหล่งที่] +[__สถานที่] หรือ +[__ทิศทาง] เพราะแสดงถึงตำแหน่งแหล่งที่ เช่นเดียวกัน

ดังตัวอย่างในปริบทที่ 41) เหนือ เป็นคำกริยา แสดงสถานที่ของประธาน คือ กราบเรือ ส่วนในปริบทที่ 42) เหนือ เป็นคำบุพบท แสดงว่า ทิวเขา เป็นทิศทางที่ประธานทำอาการ ลอย

41) เรือเทียบจนกราบเรือ เหนือ ผิวน้ำเพียงเล็กน้อย

เหนือ [+กริยา] +[__สถานที่ +รูปธรรม]

ผิวน้ำ [+นามวลี +สถานที่ +รูปธรรม]

42) เมฆขาวบางเบา ลอย เหนือ ทิวเขา

เหนือ [+บุพบท] +[__ทิศทาง]

ทิวเขา [+นามวลี +ทิศทาง +รูปธรรม]

4.4.2.3 คำกริยาแสดงการกระทำ ที่ประธานเคลื่อนที่ จำนวน 11 คำ ได้แก่ ข้าม ขึ้น เข้า จาก ตาม ถึง ผ่าน ลง ลอด เลย และ ออก มีอรรถลักษณะ [+เคลื่อนที่] จะมีความหมายแกนร่วมกับคำบุพบทบ่งการกตำแหน่งแหล่งที่ ซึ่งอาจเป็นสถานที่ จุดเริ่มต้น จุดหมาย วิถี หรือ ทิศทางของการเคลื่อนที่ มีอรรถลักษณะ +[__สถานที่ /__จุดเริ่มต้น /__จุดหมาย /__วิถี /__ทิศทาง] ความหมายแกนที่มีร่วมกัน คือการแสดงตำแหน่ง หรือสถานที่

ดังตัวอย่างในปริบทที่ 43) ถึง เป็นคำกริยา แสดงการเคลื่อนที่ของประธาน คือ พายุได้ฝุ่น ว่าได้มาถึงจุดหมายคือ ชายฝั่งฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นสถานที่ ส่วนในปริบทที่ 44) ถึง เป็นคำบุพบทบ่งการก +[__จุดหมาย] แสดงว่า สถานการณ์ล่าสุด เป็นจุดหมายของคำกริยา รายงาน

43) พายุไต้ฝุ่น ถึง ชายฝั่งฟิลิปปินส์

ถึง [+กริยา +เคลื่อนที่] +[_ จุดหมาย +สถานที่ +รูปธรรม]
 ชายฝั่งฟิลิปปินส์ [+นามวลี +จุดหมาย +สถานที่ +รูปธรรม]

44) ผู้สื่อข่าว รายงาน ถึง สถานการณ์ล่าสุด

ถึง [+บุพบท] +[_จุดหมาย +นามธรรม]
 สถานการณ์ล่าสุด [+นามวลี +จุดหมาย +นามธรรม]

4.5 สรุปลักษณะต้นแบบของหมวดคำกริยา และหมวดคำบุพบท

จากการวิเคราะห์ความหมายในบริบทของหมวดคำทั้ง 2 หมวดที่แยกจากกันอย่างชัดเจนแล้ว ผู้วิจัยนำแนวคิดตามทฤษฎีต้นแบบ ประมวลลักษณะความหมายของหมวดคำกริยา และหมวดคำบุพบท มาจัดเป็นความหมายต้นแบบได้ ดังนี้

4.5.1 ลักษณะความหมายต้นแบบของคำกริยา

คำกริยาในขอบเขตงานวิจัยนี้ มีลักษณะความหมายที่จัดว่าเป็นต้นแบบดังนี้

- 1) ในด้านความสัมพันธ์แนวนอนระหว่างคำ คำกริยา มีความหมายประจำคำที่เป็นเอกเทศ แสดงสภาพ อาการ หรือเหตุการณ์ ที่สอดคล้องกับประธาน และกรรมหรือนามวลีที่ปรากฏร่วมด้วย
- 2) ในด้านความสัมพันธ์แนวตั้งระหว่างคำ คำกริยาทั่วไปมีความหมายหลากหลาย อาจจัดอยู่ในชุดความหมายได้หลายชุด แต่คำกริยาที่อยู่ในขอบเขตการศึกษานี้ มีความหมายเกาะกลุ่มกัน 3 ชุดเท่านั้น คือ คำกริยาแสดงสภาพ (State) คำกริยาแสดงการกระทำ (Action) และคำกริยาแสดงการกระทำและกระบวนการ (Action-Process)
- 3) คำกริยาส่วนใหญ่ในขอบเขตการศึกษานี้ มีความหมายเดียว และผู้วิจัยยังได้พบจากข้อมูลว่า คำกริยาเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นรูปธรรม ลักษณะเช่นนี้อาจนำมาประกอบการตัดสินใจตัดสินตามทฤษฎีต้นแบบว่า เนื่องจากการขยายขอบเขตความหมายข้ามมโนทัศน์ โดยเฉพาะจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความหมายกระบวนการหนึ่งในการกลายเป็นคำไวพจน์ จึงทำให้คำบุพบทส่วนใหญ่ ปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นนามธรรมได้ ลักษณะการปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นนามธรรม จึงมีแนวโน้มว่า เป็นลักษณะของ

คำบุพพทมากกว่าของคำกริยา และคำกริยาที่ปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นนามธรรม แสดงให้เห็นว่า คำกริยานั้นเริ่มมีลักษณะทางความหมายที่สัมพันธ์กับคำไวยากรณ์แล้ว และจัดเป็นคำกริยา รอบนอก

4.5.2 ลักษณะความหมายต้นแบบของคำบุพพท

คำบุพพทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา มีลักษณะความหมายที่จัดว่าเป็นต้นแบบดังนี้

1) ในด้านความสัมพันธ์แนวอนระหว่างคำ คำบุพพท มีความหมายแสดงความสัมพันธ์ระหว่างนามวลี กับคำกริยาวลี ซึ่งความสัมพันธ์นี้เรียกว่าความสัมพันธ์เชิงการก คำบุพพทในงานวิจัยนี้ บ่งการก 5 ลักษณะ คือ ตำแหน่งแหล่งที่ (locative) เวลา (time) ผู้ทรงรับ (objective) ผู้รับประโยชน์ (benefactive) และ เครื่องมือ (instrumental)

2) ในด้านความสัมพันธ์แนวตั้งระหว่างคำ คำบุพพทที่มีรูปเดียวกับคำกริยา จะมีความหมายเกาะกลุ่มกัน เหมือนกับคำกริยาที่มีความหมายเกาะกลุ่มกันเป็นชุดความหมาย เฉพาะ 5 ชุดดังกล่าวข้างต้นเท่านั้น และคำบุพพทแต่ละชุดความหมาย ยังมีความหมายแกนร่วมกับคำกริยาอีกด้วย

3) คำบุพพทบางคำที่มีรูปเดียวกับคำกริยา มีความหมายมากกว่าหนึ่งความหมาย และจากข้อมูลที่น่ามาศึกษา พบว่าคำบุพพทดังกล่าว ส่วนใหญ่สามารถปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นนามธรรมได้ จึงจัดให้คำบุพพทที่มีลักษณะเช่นนี้เป็นคำบุพพทต้นแบบ ส่วนคำบุพพทที่ปรากฏร่วมกับนามวลีที่เป็นรูปธรรมเท่านั้น จัดเป็นคำบุพพทรอบนอก เพราะมีลักษณะความหมาย ที่สัมพันธ์กับลักษณะความหมายของคำกริยาส่วนใหญ่ที่พบในข้อมูล

4.6 สรุปการวิเคราะห์คำบุพพท ด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์

จากเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ ที่ได้ประมวลมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำไปทดสอบกับข้อมูลทั้งหมดที่น่ามาศึกษา ว่าคำที่เข้าเกณฑ์ดังกล่าว มีลักษณะการปรากฏจริงในภาษาอย่างไรบ้าง ผู้วิจัยพบว่าคำบุพพททั้ง 23 คำ มีการปรากฏในภาษาด้วยความถี่ที่ไม่เท่ากัน ตารางต่อไปนี้ จะแสดงการเปรียบเทียบความถี่ในการปรากฏของคำบุพพท และคำกริยาแต่ละคำ เป็นร้อยละ โดยมีจำนวนเต็ม คือ ความถี่จริงของรูปคำแต่ละรูปที่ปรากฏในข้อมูล และจะเรียงลำดับตามความถี่ในการปรากฏของคำบุพพท จากน้อยไปหามาก

แผนภูมิที่ 15 ความถี่ในการปรากฏของคำบุพบทและคำกริยา

รูปคำ	ปรากฏเป็นคำบุพบท	ปรากฏเป็นคำกริยา
ให้	4.31 %	95.69 %
ออก	5.47 %	94.53 %
เข้า	5.57 %	94.43%
ขึ้น	7.80 %	92.20 %
อยู่	9.97 %	90.03 %
เลย	20 %	80.00 %
ลง	22 %	78.00 %
เป็น	22.83 %	77.17 %
ผ่าน	28.47%	71.53 %
ลอด	30 %	70.00 %
เหมือน	31.34 %	68.66 %
คล้าย	33.33 %	66.67 %
ใกล้	61.90 %	38.10 %
ข้าม	62.79 %	37.21 %
ต่อ	78.19 %	21.81 %
ถึง	80.33 %	19.67 %
ตรง	81.70 %	18.30 %
เหมือน	83.87 %	16.13 %
ประจำ	87.71 %	12.29 %
ตาม	95.84 %	4.16 %
ยัง	98.33 %	1.67 %
จาก	98.80 %	1.20 %
สู่	99.47 %	0.53 %

ในการสำรวจความถี่ ผู้วิจัยพบว่า คำบุพบทที่ปรากฏด้วยความถี่น้อยที่สุดคือ ให้ ออก และ เข้า ซึ่งปรากฏในภาษาเพียง 4.31 %, 5.47 %, และ 5.57 % ตามลำดับ ในด้านความถี่ จัดว่ามีลักษณะเป็นคำบุพบทรอบนอก เพราะยังปรากฏเป็นคำกริยามาก ในขณะที่คำ

บุพพทที่ปรากฏด้วยความถี่สูงสุดคือ *สุ่* จาก *และ* *ยัง* ที่ปรากฏในภาษาถึง 99.47 %, 98.80 %, และ 98.33 % ตามลำดับ ในด้านความถี่ จัดว่าเป็นคำบุพพทต้นแบบ เพราะปรากฏเป็นคำกริยาน้อยมาก ดังเช่นคำว่า *สุ่* ปรากฏในข้อมูลเป็นคำกริยาเพียงตัวอย่างเดียวเท่านั้น แต่ปรากฏเป็นคำบุพพทถึง 188 ตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์พบว่า คำที่ปรากฏเป็นคำบุพพทด้วยความถี่สูงมากดังกล่าว จะมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ และลักษณะทางความหมายเป็นคำบุพพทประเภทต้นแบบด้วย ส่วนคำที่ปรากฏเป็นคำบุพพทด้วยความถี่ต่ำมาก ก็จะมีจะมีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ และความหมายเป็นคำบุพพทประเภทรอบนอกด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างปริบทของคำบุพพท *สุ่* และ *เข้า* จะเปรียบเทียบให้เห็นความสอดคล้องกันทั้งในด้านความถี่ของการปรากฏในภาษา กับลักษณะต้นแบบ และรอบนอกทางวากยสัมพันธ์ และความหมายของคำบุพพท

ในปริบทที่ 45) *เข้า* ซึ่งเป็นคำบุพพทที่มีความถี่ในการปรากฏต่ำมาก ยังพบว่ามีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของหมวดคำไม่ครบตามเกณฑ์ เพราะไม่สามารถย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคพร้อมกับนามวลีได้ และมีลักษณะทางความหมายไม่ครบตามเกณฑ์ เพราะปรากฏร่วมกับนามวลี *ความรุ่มร้อนของสวน* ซึ่งมีความหมายเป็นนามธรรมไม่ได้

ส่วนในปริบทที่ 46) คำบุพพทอีกคำหนึ่ง คือ *สุ่* ซึ่งเป็นคำบุพพทที่มีความถี่ในการปรากฏสูงมาก พบว่ามีลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของหมวดคำครบตามเกณฑ์ สามารถย้ายตำแหน่งไปอยู่ต้นประโยคพร้อมกับนามวลีได้ และมีลักษณะทางความหมายครบตามเกณฑ์ด้วยเช่นกัน สามารถปรากฏร่วมกับนามวลี *ความรุ่มร้อนของสวน* ซึ่งมีความหมายเป็นนามธรรมได้

45) ก. ทางเดินปูอิฐ ขวนให้เดินลัดเลาะ *เข้า* สวน

เข้า [+บุพพท] +[__จุดหมาย +รูปธรรม]

สวน [+นามวลี +จุดหมาย +รูปธรรม]

ข. * *เข้า* สวน, ทางเดินปูอิฐ ขวนให้เดินลัดเลาะ

ค. * ทางเดินปูอิฐ ขวนให้เดินลัดเลาะ *เข้า* ความรุ่มร้อนของสวน

เข้า [+บุพพท] +[__จุดหมาย +รูปธรรม]

ความรุ่มร้อนของสวน [+นามวลี +จุดหมาย +นามธรรม]

46) ก. ทางเดินปูอิฐ ขวนให้เดินลัดเลาะ สู่ สวน

สู่ [+บุพบท] +[_จุดหมาย +/- นามธรรม]

สวน [+นามวลี +จุดหมาย +รูปธรรม]

ข. สู่ ความร่มรื่นของสวน, ทางเดินปูอิฐ ขวนให้เดินลัดเลาะ

ค. ทางเดินปูอิฐ ขวนให้เดินลัดเลาะ สู่ ความร่มรื่นของสวน

สู่ [+บุพบท] +[_จุดหมาย +/-นามธรรม]

ความร่มรื่นของสวน [+นามวลี +จุดหมาย +นามธรรม]

การที่คำบุพบททั้ง 23 คำข้างต้น มีลักษณะของหมวดคำไม่เท่ากัน เป็นลักษณะที่สอดคล้องกับทฤษฎีต้นแบบ ซึ่งเน้นว่าสมาชิกในหมวดหมู่หนึ่ง ๆ อาจมีลักษณะของหมวดหมู่ไม่เท่ากัน คำบุพบทเหล่านี้ แม้เป็นสมาชิกในหมวดคำเดียวกันก็จริง แต่มีลักษณะของหมวดคำมากน้อยต่างกัน เห็นได้ทั้งจากการวิเคราะห์ด้วยเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ และอรรถศาสตร์ และมีข้อสนับสนุนด้วยความถี่ของการปรากฏในภาษา การที่คำบุพบทมีลักษณะของหมวดคำไม่เท่ากันนี้ แสดงให้เห็นความต่อเนื่องของการกลายเป็นคำบุพบทจากคำกริยา ซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทที่ 5 สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับการปรากฏในหมวดคำอื่น ๆ ของคำที่มีรูปเดียวกันนี้ ซึ่งผู้วิจัยพบในข้อมูล ได้แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 3

4.7 การวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะความหมายของคำบุพบท กับหมวดคำอื่น

ในการวิเคราะห์ความหมายชั้นต้นของคำที่นำมาศึกษา เพื่อจำแนกระหว่างหมวดคำกริยา และหมวดคำบุพบทนั้น ผู้วิจัยได้คัดคำที่ไม่มีลักษณะความหมายของคำกริยา และคำบุพบทออกไปอยู่อีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะถือว่าอยู่นอกขอบเขตการศึกษานี้

จากการศึกษา เห็นได้ชัดเจนว่าลักษณะความหมายของคำบุพบท แตกต่างจากหมวดคำอื่น ๆ ที่คัดออก คือ การที่คำบุพบทเป็นตัวบ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงการก ระหว่างนามวลี กับคำกริยา แสดงถึงขอบเขตความหมายที่ครอบคลุมหน่วยองค์ประกอบมากกว่าหนึ่งหน่วย ความหมายลักษณะนี้ แตกต่างจากความหมายของหมวดคำอื่น ๆ ที่มีรูปเดียวกับคำบุพบท ซึ่งจะมีความหมายที่สัมพันธ์กับหน่วยองค์ประกอบเพียงหน่วยเดียว เช่น คำวิเศษณ์ และคำช่วยกริยา โดยคำวิเศษณ์จะมีความหมายขยายความคำกริยาที่นำหน้าคำ ส่วนคำช่วยกริยาจะมีความหมายบอกการณลักษณะเฉพาะคำกริยาที่ตามหลัง สำหรับคำสันธานก็ยังมีลักษณะความหมายที่ต่างออกไป เพราะจะมีความหมายสัมพันธ์กับหน่วยสร้างที่ใหญ่กว่าระดับคำ

แต่ผู้วิจัยก็ได้พบลักษณะความหมายที่น่าสนใจ ในกลุ่มคำที่คัดออก เพราะคำเหล่านั้นมีลักษณะทางความหมายที่เฉพาะตัว สามารถจำแนกได้ว่า คำดังกล่าวเป็นคำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา หรือคำสันธาน ดังนี้

4.7.1 ลักษณะความหมายของคำวิเศษณ์

ลักษณะความหมายเฉพาะของคำวิเศษณ์ ที่แตกต่างจากหมวดคำบุพบท คือ คำวิเศษณ์จะไม่บ่งชี้ความสัมพันธ์เชิงการก ระหว่างนามวลีกับคำกริยาเหมือนคำบุพบท แต่มีความหมายสัมพันธ์กับคำกริยาเท่านั้น และจำกัดเฉพาะคำกริยาที่นำหน้าคำวิเศษณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับคำกริยาที่ตามหลังมาเหมือนคำช่วยกริยา

ดังตัวอย่างในปริบทที่ 47) ก. *ขึ้น* เป็นคำวิเศษณ์ มีความหมายขยายความคำกริยา *เดิน* ซึ่งอยู่หน้าคำ ไม่มีความสัมพันธ์กับคำกริยา *นมัสการ* ที่ตามหลังมา เราสามารถย้ายคำกริยา *นมัสการ* ไปอยู่ที่อื่นได้ ดังในปริบทที่ 47) ข. แต่ไม่สามารถแยกคำวิเศษณ์ *ขึ้น* กับคำกริยา *เดิน* ได้ ดังในปริบทที่ 48)

47) ก. *มีบันไดพญานาค ให้คน เดิน ขึ้น นมัสการ พระพุทธรบาท*
ขึ้น [+วิเศษณ์ +ทิศทาง] +[คำกริยาแสดงการเคลื่อนที่___]
เดิน [+กริยา +เคลื่อนที่]

ข. *มีบันไดพญานาค ให้คน นมัสการ พระพุทธรบาท เดิน ขึ้น*

48) * *มีบันไดพญานาค ให้คน นมัสการ เดิน พระพุทธรบาท ขึ้น*

โดยส่วนใหญ่ คำกริยาที่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้เกือบทุกคำ เมื่อทดสอบด้วยเกณฑ์ความหมายของคำวิเศษณ์ จะเห็นได้ว่า มีคำรูปเดียวกันที่เป็นคำวิเศษณ์ ปรากฏเป็นคู่กับคำกริยา ยกเว้นคำกริยาบางคำ ได้แก่ *คล้าย เป็น ยัง สู และ เหมือน* ที่ผู้วิจัยไม่พบว่ามีความหมายเป็นคำวิเศษณ์คู่กับคำกริยารูปเดียวกัน

ผู้วิจัยไม่พบว่าคำวิเศษณ์ที่มีรูปเดียวกับคำกริยามีชุดความหมายอื่น นอกไปจากชุดอรรถลักษณะชั้นพื้นฐาน 4 ชุด คือ ตำแหน่งแหล่งที่ เวลา ผู้รับประโยชน์ และลักษณะนามธรรม ซึ่งความหมายเหล่านี้แสดงการเกาะกลุ่มกันเป็นชุดความหมาย เช่นเดียวกับคำกริยา และคำบุพบท ที่

* ปรากฏเฉพาะในสำนวน เช่น *เป็นที่พิเศษ เป็นอย่างดี*

สำคัญคือ คำวิเศษณ์ ยังมีความหมายแทนร่วมกับคำกริยาที่มีรูปเดียวกันอีกด้วย ดังตัวอย่างคำวิเศษณ์ *ขึ้น* ที่ยกมาข้างต้น มีความหมายบอกทิศทางของคำกริยา *เดิน* มีความหมายแทนร่วมกับคำกริยา *ขึ้น* ที่แสดงการเคลื่อนที่ในทิศทางสู่เบื้องสูง เป็นต้น

มีข้อสังเกตว่า คำวิเศษณ์บางคำ เช่น *ขึ้น* และ *ลง* มีความหมายสองลักษณะ คือ เป็นทั้งทิศทาง และเวลา ซึ่งเป็นลักษณะที่ต่างจากคำกริยา *ขึ้น* และ *ลง* ที่มีความหมายบอกการเคลื่อนที่ในทิศทางใดทิศทางหนึ่งในมิติพื้นที่เท่านั้น ทำให้คำวิเศษณ์มีความหมายมากกว่า คำกริยารูปเดียวกัน

4.7.2 ลักษณะความหมายของคำช่วยกริยา

ในขอบเขตการวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบคำช่วยกริยาเพียงคำเดียว คือ *ยัง* มีความหมายต่างจากคำบุพบท เพราะคำช่วยกริยาแสดงการณลักษณะ^๕ ของคำกริยา ว่าเหตุการณ์นั้น ๆ ยังไม่เสร็จสมบูรณ์ หรือมีการกระทำซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง จึงสามารถปรากฏกับคำกริยาส่วนใหญ่ในภาษาไทยได้ ยกเว้นในบริบทที่คำกริยาบางคำ มีความหมายไม่สอดคล้องกัน คือ มีความหมายว่าเหตุการณ์ดังกล่าว เกิดขึ้น และสิ้นสุดอย่างฉับพลันเท่านั้น

คำช่วยกริยา *ยัง* และคำกริยารูปเดียวกัน ยังคงมีความหมายแทนร่วมกัน กล่าวคือ ความหมายเกี่ยวกับการดำรงอยู่ในระยะเวลาหนึ่ง ในขณะที่ *ยัง* เป็นคำกริยาแสดงสภาพ มีความหมายถึงการดำรงชีวิต ซึ่งคงอยู่ในระยะเวลาหนึ่ง *ยัง* ที่เป็นคำช่วยกริยา ก็มีแสดงการณลักษณะของคำกริยา ว่ายังดำเนินอยู่ในระยะเวลาหนึ่ง เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างเช่นในบริบทที่ 49) ก. *ยัง* เป็นคำกริยาบอกสภาพ มีความหมายว่ามีชีวิตอยู่ หรือดำรงอยู่ ส่วนในบริบทที่ 49) ข. *ยัง* เป็นคำช่วยกริยา มีความหมายแสดงการณลักษณะของคำกริยาว่า ดำเนินอยู่ หรือไม่เสร็จสมบูรณ์ สามารถปรากฏร่วมกับคำกริยา *ทำวน* เพราะ *ทำวน* เป็นคำกริยาที่ต้องการระยะเวลาในการเกิดเหตุการณ์ สามารถมีการณลักษณะว่ายังดำเนินอยู่ หรือยังไม่เสร็จสมบูรณ์ได้

49) ก. เสือ พี เพราะ ป่า ปก ป่า รก เพราะ เสือ ยัง

ยัง [+กริยา +ลักษณะ]

^๕ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน วิจิตรนัฏ ภาณุพงศ์ (2535)

ข. *เขายังทำงานที่กระทรวงวิทยาศาสตร์*

ทำงาน [+กริยา +การกระทำ +ระยะเวลา]

ยัง [+คำช่วยกริยา+การณั้ลักษณะไม่สมบูรณ์]

+[_คำกริยาแสดงการกระทำที่มีระยะเวลา]

4.7.3 ลักษณะความหมายของคำสันธาน

จากข้อมูลที่น่ามาศึกษา ผู้วิจัยพบว่าลักษณะความหมายเฉพาะของคำสันธาน ที่แตกต่างจากหมวดคำอื่น ๆ ที่มีรูปเดียวกัน คือ คำสันธานจะมีความหมายบอกความสัมพันธ์ระหว่างอนุประโยคที่ปรากฏร่วมกับคำสันธานนั้น ลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะความหมายเฉพาะของหมวดคำสันธาน ซึ่งแตกต่างจากหมวดคำอื่น ๆ จึงสามารถใช้เป็นเกณฑ์จำแนกหมวดคำสันธานได้ คำสันธานที่มีรูปเดียวกับคำกริยา ในขอบเขตการวิจัยนี้ พบเพียง 4 คำ คือ *ถึง* *เลย* *เหมือน* และ *ให้* ซึ่งจะปรากฏนำหน้าอนุประโยคที่มีความหมายเป็นเงื่อนไข ความหมายบอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลมาจากเหตุการณ์อื่น ความหมายเปรียบเทียบลักษณะ และความหมายบอกจุดหมาย ตามลำดับ

ดังตัวอย่างในบริบทที่ 50) ก. และ ข. *ถึง* เป็นคำกริยาที่มีความหมายแสดงการเคลื่อนที่บรรลุจุดหมาย ซึ่งเป็นได้ทั้งจุดหมายทางรูปธรรม หรืออาจเป็นจุดหมายทางนามธรรมที่อาจอนุมานว่าเป็นรูปธรรม เพราะกำหนดวัดได้ เช่น *จุดสูงสุด* ส่วนในบริบทที่ 51) *ถึง* เป็นคำสันธานที่มีความหมายบอกสภาพที่เป็นเงื่อนไข หรือความขัดแย้ง

50) ก. *รถไฟถึงเชียงใหม่*

ถึง [+กริยา +เคลื่อนที่] +[_จุดหมาย +รูปธรรม]

เชียงใหม่ [+นามวลี +จุดหมาย +สถานที่ +รูปธรรม]

ข. *ความสำเร็จของเขาถึงจุดสูงสุดแล้ว*

ถึง [+กริยา +เคลื่อนที่] +[_จุดหมาย +รูปธรรม]

จุดสูงสุด [+นามวลี +จุดหมาย +รูปธรรม]

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

51) ก. ถึง ฝน ตก อากาศ ก็ ยัง ร้อน

ฝน ตก [+อนุประโยคบอกเงื่อนไข]

ถึง [+สันธาน] +[_เงื่อนไข +ความขัดแย้ง_]

อากาศ ก็ ยัง ร้อน [+อนุประโยคบอกความขัดแย้ง]

คำกริยา *ถึง* เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่มาบรรลจุดหมาย คำสันธาน *ถึง* ปรากฏนำหน้าอนุประโยคที่มีความหมายเป็นเงื่อนไข เพื่อแสดงจุดหมายทางด้านนามธรรมว่า เมื่อบรรลจุดหมายนั้นๆ แล้วจะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นตามมา นับว่ามีความหมายที่เป็นแกนร่วมกันระหว่างคำกริยา และคำสันธานรูปนี้ ในแง่การบรรลจุดหมาย

คำสันธานอื่นๆ ได้แก่ *เลย เหมือน และ ให้* ต่างก็มีความหมายแกนร่วมกับคำกริยารูปเดียวกันเช่นเดียวกับ *ถึง*

คำกริยา *เหมือน* เป็นคำกริยาแสดงสภาพ คำสันธาน *เหมือน* ก็แสดงการเปรียบเทียบสภาพหรือเหตุการณ์หนึ่งกับอีกสภาพ หรือเหตุการณ์หนึ่ง นับว่ามีความหมายที่เป็นแกนร่วมกัน ในแง่สภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ส่วนคำกริยา *เลย* เป็นคำกริยาแสดงการเคลื่อนที่ไกลออกไปจากจุดหมาย คำสันธาน *เลย* ก็จะปรากฏนำหน้าอนุประโยคที่มีความหมายบอกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง หรือเป็นผลมาจากเหตุการณ์อื่น แสดงความต่อเนื่องของเหตุการณ์ ที่ไกลออกไปจากจุดหมายทางด้านนามธรรม นับว่ามีความหมายที่เป็นแกนร่วมกัน ในแง่การเคลื่อนไกลไปจากจุดหมายเช่นเดียวกัน

สำหรับคำกริยา *ให้* เป็นคำกริยาแสดงการกระทำกับกระบวนการ ซึ่งทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในกรรมของคำกริยา คำสันธาน *ให้* มีสองความหมายคือ ความหมายแรกจะบอกจุดหมายของการกระทำนั้นๆ ส่วนความหมายที่สองจะบอกเงื่อนไขว่าหากมีการกระทำนั้นๆ หรือมีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น ก็จะเป็นเงื่อนไขให้เกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งได้ นับว่ามีความหมายที่เป็นแกนร่วมกัน ในแง่จุดหมาย หรือผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

ลักษณะที่คำสันธานมีความหมายแกนร่วมกับคำกริยาเช่นนี้ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างคำสันธาน กับคำกริยาที่มีรูปเดียวกัน และแสดงลักษณะการเกาะกลุ่มทางความหมาย เหมือนเช่นคำหมวดอื่นๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว

การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ในบทนี้ ได้แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำกริยาและคำบุพบท ว่ามีใช้ต่างกันเพียงหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังมี ความแตกต่างทางอรรถศาสตร์ด้วย และลักษณะทั้งสองด้านนี้ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันกับความถี่ในการปรากฏ

ในภาษา นอกจากนี้การวิเคราะห์ปริบทของหมวดคำ ยังได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายระหว่างหมวดคำกริยา และหมวดคำบุพบทที่มีความหมายแก่กัน

ลักษณะความหมายของคำวิเศษณ์ คำช่วยกริยา และคำสันธาน ที่พบจากการวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ ก็แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมาย ระหว่างคำในหมวดหนึ่ง กับคำในอีกหมวดหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นคำหลัก หรือคำไวยากรณ์ที่มีรูปเดียวกัน นับเป็นการสนับสนุนว่า คำกริยามีการกลายเป็นคำบุพบทได้ เมื่อผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ ที่ได้กล่าวถึงในบทที่ 5 ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย